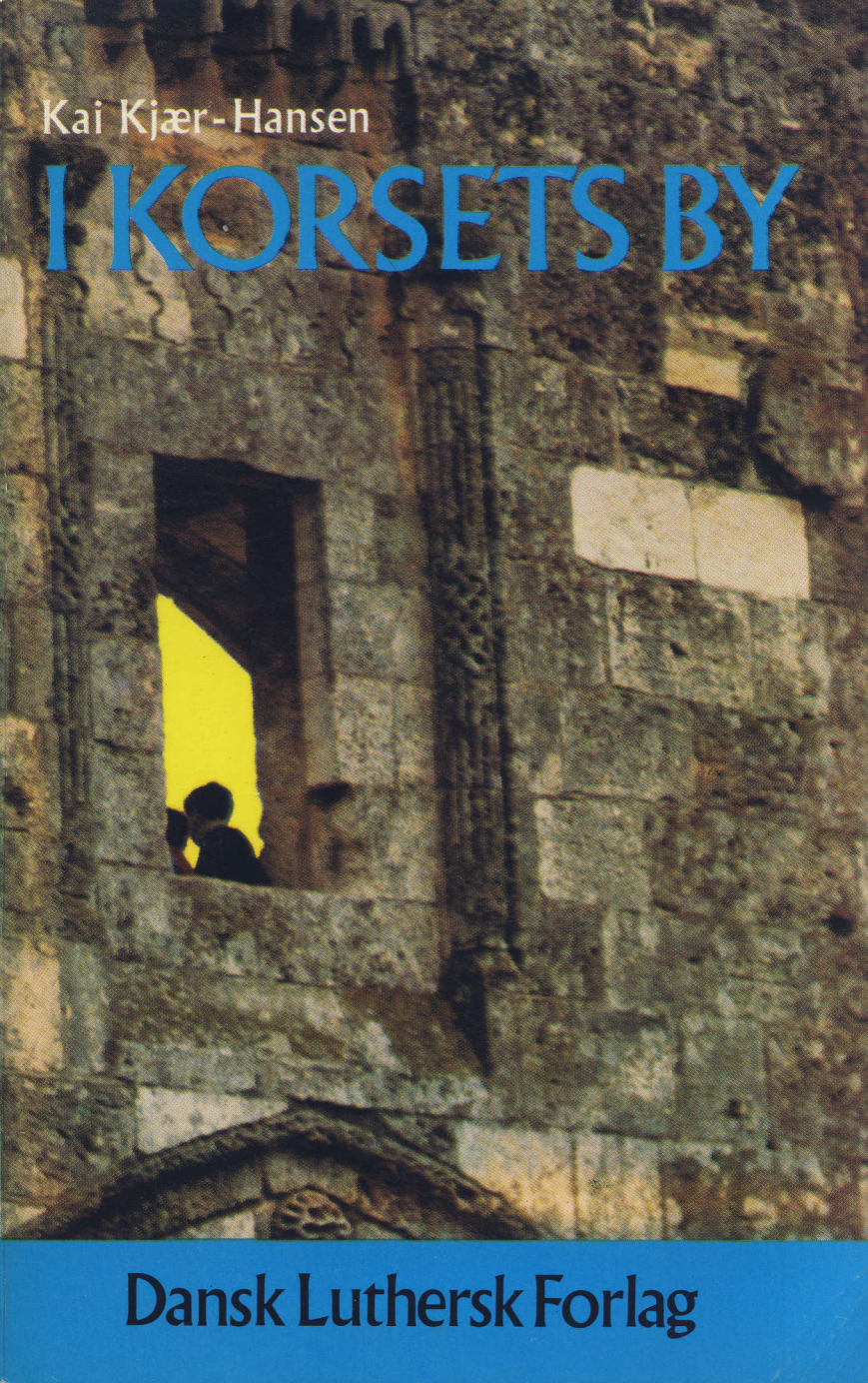

Kai Kjær-Hansen

I KORSETS BY

Dansk Luthersk Forlag

I KORSETS BY

Jerusalem. Hellig by for jøder og muhammedanere. Hellig også for de kristne, fordi Jesu kors rejstes dér. Korset stiller os i centrum af den kristne tro. Uden kors ingen kristendom.

Kai Kjær-Hansen har opholdt sig som dansk præst i Jerusalem et par år. Det præger denne bog, hvor inspirationen fra det myldrende, på én gang ældgamle og unge Jerusalem, er tydelig. Nutidigt og livsnært forkyndes betydningen af Jesu kors for mennesker af i dag.

Kai Kjær-Hansen har skrevet flere bøger. Han er lærer ved Menighedsfakultetet i Århus.

Dansk Luthersk Forlag

ISBN 87-7425-232-1

Kai Kjær-Hansen

I KORSETS BY

Dansk Luthersk Forlag

© Kai Kjær-Hansen 1978

Omslag: Gunvor Nikolajsen (foto)

Hans Ekberg (tilrettelæggelse)

Tryk: Burgundia tryk A/S, Rønne

ISBN 87-7425-232-1

INDHOLD

1. Indledning.	7
2. Korset i korsets by	10
3. Naglet til korset.	21
4. Korset i Jesu liv	28
5. Hosanna! - korsfæst ham!	39
6. Den korsfæstedes navne	50
7. De tre kors	59
8. Korset i dets sammenhæng	69
9. Den korsfæstede - også det bedre selskabs ven.	76
10. I den korsfæstedes og opstandnes fodspor . . .	86
11. Korset og friheden.	98
12. Ja, jeg tror på korsets gåde!	105

1 Indledning

Jerusalem. Den hellige by for jøder og for kristne og også hellig by for muhammedanere. For kristne er Jerusalem den hellige stad ikke mindst, fordi den er korsets by, stedet hvor Jesus døde.

Jesu kors stiller os i centrum af vor kristne tro.
For uden kors er der slet ingen kristendom.

For at blive overbevist om dette centrum behøver man ikke at have besøgt den hellige by. Det budskab, som Jesu kors forkynder, sprænger alle grænser. Overalt, hvor Helligånden virker, kan det blive levende. På denne baggrund er der *intet* sted på denne jord, som automatisk fører os nærmere Gud, intet helligsted, hvor det bliver lettere at tro korsets evangelium.

Intet er mere fristende end at springe over *kors-skandalen*. Fristelsen er lige stor, hvad enten man befinder sig i korsets by eller på et hvilket som helst andet sted på jorden. Fristelsen til at tie korsskandalen ihjel er lige stor, om man står over for jøder, eller man står over for hedninger. Den bliver ikke mindre i samtale med mennesker af ny-hedensk observans, selv om disse lever i kristne omgivelser.

Selv om jødedom og kristendom i dag synes at komme hinanden nærmere, da man har fælles problemer at kæmpe med i mødet med en sekulariseret verden og også har fælles løsninger på mange etiske spørgsmål, skilles vejene nu som tidligere i synet på Jesus. Når man i en periode har prædikeret for skandinaver i korsets by, har det ikke kunnet undgå, at et af de hovedpunkter, som skiller jøder og kristne i synet på Jesus, er blevet afspejlet i ens prædikener. Det at prædike bare et stenkast fra Golgata har ligeledes gjort det naturligt at koncentrere sig om nogle kors-temaer. Er det rigtigt, at uden kors er der ingen sand kristendom, følger nemlig heraf, at Jesu person ikke kan forstås rigtigt uden i korsets lys.

De fleste temaer i de følgende små kapitler har på en eller anden måde været inddraget i prædikener og andagter eller i forbindelse med sammenkomster, som er blevet holdt for turister, »pilgrimme«, kibbutz-voluntører eller fastboende skandinaver i Jerusalem. Skønt bogens tilrettelægning har krævet en omredigering og tilføjelser, er det oprindelige *opbyggelige* sigte ikke forandret. Da det ligger uden for prædikens og vidnesbyrds ramme at løse vanskeligheder af historisk art, vil man lede forgæves, hvis man søger efter løsninger på sådanne problemer.

Hellig grund under fødderne gør nødvendigvis ikke korsets evangelium levende for én. Ligeledes

kan man have hørt en forkyndelse af korsets ord så ofte, at det ikke længere gør særligt indtryk på en. Alligevel behøver man til stadighed at blive mindet om det, man teoretisk godt véd, men som det alligevel er så svært at fastholdes og leve i.

Hvis en og anden i sin tilbedelse og bøn, i sit liv og i sin hverdag igen kan begynde at undre sig over korsets evangelium og søge dets kraft, er sigtet med denne lille bog nået. Vejen til dybere undren går for kristne over *kritisk selvbeseindelse*, hvilket repræsentanter for den korsfæstede altid må være åbne for.

For som allerede nævnt: Uden kors er der ingen ægte kristendom. Og vi kan tilføje: Uden kors er der ingen kraft og undren i ens kristenliv i hverdagen.

Jerusalem, maj 1978

2 Korset i korsets by

Når jeg i en kirke ser et kors, tænker jeg straks på Jesus kors. I næste omgang går tankerne til det kors, som kristne må bære i efterfølgelse af den korsfæstede. Korset drager mig som kristen, fordi det så klart fortæller mig om ham, der for min skyld blev klynget derop. Jeg dyrker ikke korset, som nogle hedninger dyrker en træ-gud, men jeg tilbyder den levende Gud, som lod sin Søn dø på et sådant træ.

På Via Dolorosa, smerternes vej, den vej, Jesus i sin tid gik med sit kors, findes i dag utallige kors. Jeg har opgivet at tælle dem. Det findes overalt, i kirker, på døre og bygninger, det bæres i processionser eller findes som smykke om halsen på pilgrimme. Eller det svinges op foran ens hoved af souvenirsælgerne.

Hver af disse utallige kors minder mig om Jesus og det kors, jeg som en del af korsets folk er sat til at bære. Hvis jeg da ikke bevidst lukker mine øjne og ikke vil tænke på det.

Anderledes er det med jøder, i det mindste mange af dem. I første række tænker de ikke på Jesus. Og meget forståeligt tænker de heller ikke på det kors, en kristen må bære.

Alligevel minder korset en jøde om de kristne og alt det forfærdelige, det jødiske folk har gennemgået under korsets tyranni. De tænker på korstog og alt, hvad der kan gå ind under denne betegnelse: pogromer, tvang, forfølgelse, vold, censur og drab. De tænker på de utallige tilfælde op gennem kirken historie, hvor deres folk er blevet drevet fra det ene sted til det andet - i Jesu navn og under brug af korset - næsten som en bonde bruger en kæp for at drive sit kvæg. På en sådan baggrund er det ikke underligt, at man reagerer negativt mod den religion, der har korset som sit symbol. Ikke underligt, at man frastødes af det, som vi kristne ikke tør leve uden.

Dette billede af jøden og korset er naturligvis generaliseret. Blandt jøder i Israel i dag findes der lige så store forskelle som blandt »kristne« i Danmark. Alle afskygninger findes begge steder. Nogle jøders reaktion mod korset er så tydelig, at den kan ses. Andre grupper reagerer anderledes, og atter andre reagerer slet ikke.

Til den første gruppe kan mange af de ultra-ortodokse jøder henregnes. I kvarteret Mea Shearim i Jerusalem, hvor man har sine egne regler for, hvordan man bør gå klædt, og hvor en fremmed føler sig hensat til en østeuropæisk ghetto for flere århundreder siden, lever mange sådanne jøder. De små gyder er fyldt med synagoger, som er godt be-

søgt på sabbaten.

En aften ved afslutningen på sabbaten, var vi derinde med nogle venner. Et par steder havde vi fået stukket den jødiske bønnebog i hænderne. Ingen havde lagt mærke til noget specielt, selv om vores ven havde uniform på, da han var feltpræst på Cypern. Men i en synagoge, hvor vi havde stået ved døren og fulgt bønnerne, kommer en mand hen til os. Han ser straks de to kors på feltpræstens skuldre og spørger: » - Er du Røde Kors officer?« Mandens egen klædedragt røber, at han hører til en lidt mildere observans end de fleste andre i synagogen. Inden vi får os samlet sammen til at svare, siger han: » - Godt de ikke så det kors, de ville være blevet rasende!«

- De ville være blevet rasende!

Naturligvis var det ubetænksomt gjort af os. Vi ønskede ikke at demonstrere noget som helst, og i hvert fald ikke på den måde. Men episoden sagde os noget. Måske ikke så meget om Jesu kors som sådan, men mere om reaktionen mod korsets folk, som op gennem tiderne har øvet så meget skændigt imod jøderne. Jo mere man sætter sig ind i jødernes historie, desto mere forstår man denne reaktion.

Fra en helt anden vinkel anskuer Pinchas Lapide sagen. Han, som er ortodoks jøde, deltager ofte i samtaler mellem kristne og jøder. I en radiodebat med den omstridte katolske dogmatikprofessor

Hans Küng i august 1975, taler Lapide om, at mange i hans generation har en selvforståelse, som er *påskepræget*. Hvad Golgata og Langfredag er for de kristne, er Auschwitz for jøderne. Grundlæggelsen af den nye israelske stat kan sammenlignes med påskesøndag, hvor jøderne opstod fra deres *masse-Golgata*. Sammen med Jesus har mange jøder på deres vej til gaskamrene råbt deres *Eli, Eli, lama sabaktani*: Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig? Jesus på korset er således en kødblivelse af hans lidelsesfolk, det jødiske.

To vidt forskellige reaktioner på korset: Den første gruppe bliver mindet om korsets folks forbrydelser og dermed om deres eget folks lidelser. I det andet eksempel minder lidelsernes mand på korset om lidelsernes folks skæbne op gennem tiderne.

To vidt forskellige reaktioner. Mange mellemformer kunne nævnes. Selv om man forstår begge reaktioner, svarer dog ingen af dem til de første kristnes reaktion på korset.

Men begge eksempler siger mig noget som kristen.

Jeg kan ikke uden videre ryste anklagen af mig. Logisk set burde jeg jo kunne det, og alligevel er det en byrde, jeg må bære af den enkle grund, at jeg også er kristen.

Ganske vist blev jeg født i krigens sidste dage, da rædslerne omsider fandt deres afslutning. Jeg havde

ikke noget med det at gøre. I den forstand er jeg ren. Alligevel preller disse og andre argumenter af. Jeg er en del af historien, den kristne historie. Det hele ville selvfølgelig være lettere, hvis man ikke havde noget som helst kendskab til historien. Så ville det måske have været muligt at overbevise sig selv om, at årsagen til disse rædsler var at finde hos nogle slemme katolikker under korstogstider og andre tider, som havde misforstået det hele. Som god lutheraner kunne man så være uberørt af det. Men også Luthers teologi om jøderne har haft skæbnesvangre konsekvenser. Helt tilfældigt var det vist ikke, at den danske ny-nazistiske bevægelse for et par år siden kunne bekoste udsendelsen af et Luther-skrift!

Jeg er kristen og kan ikke løbe fra det. Heller ikke i et jødisk miljø i korsets by. Også i korsets by må jeg finde ly under korset. Men langsomt går det op for en, hvilken betydning den kristne historie har, når Jesu kors skal vurderes.

Også mit liv har en historie. Spørgsmålet trænger sig på, om jeg og mine medkristne er med til at skjule Jesu kors og dermed forvrænge det.

Enten lægger vi sten på den mur, som skjuler Jesu kors, eller også er vi med til at fjerne sten, så der kan skabes en åbning for korset, sådan at mennesker kan se, hvordan korset var - og er.

Historien anklager og maner samtidig til besin-

delse. Derfor skal kristne være de sidste til at glemme og bortforklare tidligere tiders forbrydelser begået i Jesu navn. Mange jøder i dag er villige til at glemme, da kristne i dag logisk set ikke kan gøres kollektivt skyldige i massakrer på det jødiske folk i går, sådan som det jødiske folk i dag heller ikke kan gøres skyldig i Jesu død. Alligevel skal *vi* ikke glemme vores eller den kristne kirkes forbrydelser. Ved at huske bliver man mindet om, at reaktioner på Jesu kors står i nøje sammenhæng med, hvordan korsets folk lever.

Er man ved at glemme, skulle man måske tage sig tid til et besøg i Yad va-Shem museet i Jerusalem. Man skal være meget hård for at være uberørt efter sådan et besøg, hvor rædslerne fra Den anden Verdenskrig møder en stærkt.

Hvilken far eller mor kan være uberørt ved at se den lille barnesko i glasmontren? Bare en lille sko fra en koncentrationslejr. En påmindelse om de 1,5 millioner børn, der gik til.

Tre millioner enkelte små sko på en række!

Når jeg ser raden af vore egne børns sko i forskellige numre stå i gangen, dukker den lille barnesko fra glasmontren op. Hvordan ville jeg reagere mod dem, der havde taget disse skos børn fra mig?

Jeg er ikke skyldig! Og alligevel anklager dette også mig. Om ikke andet minder det mig om, hvilke byrder ens egne børn kommer til at bære, hvis vi

som kristne i dag lever i åbenbar modstrid mod Jesu kors. *Det jødiske masse-Golgata*, rejst af kristne i hvert fald af navn, *skjuler Jesu Golgata*. Hvordan tale til manden i swimming-poolen, han som endnu har sit koncentrationslejr-nummer tatoveret på armen som en stadig og daglig påmindelse om tiden dengang?

Når han ser kors, ser han hagekors.

Korset i korsets by og reaktioner herpå har ført os bort fra Jesu kors. Det har givet os anledning til at bekende delagtighed i fælles synd. Men det giver os også anledning til at føre problemstillingen ind over vore egne liv. Det er jo ikke kun mellem Jesu kors og jøder, at der er bygget en høj og tyk mur, som gør det vanskeligt - for ikke at sige umuligt - at se betydningen af Jesu kors. Det er ikke kun jøder, der kan reagere negativt. Ligeledes ville det være enormt hult kun at tage afstand fra fortidens forsyndelser uden at spørge efter, om også *vi* skjuler korset, tilslører og besudler det i de omgivelser, vi nu en gang lever i.

Hvilke tanker vækker korset hos vore medmennesker? Afsky? - Fordi de kender korsets folk for godt! Eller ligegyldighed? - Fordi korsets folk til trods for deres ord viser en skrigende ligegyldighed i deres liv! Eller stiller vi som repræsentanter for den korsfæstede nogle positive spørgsmål til vore med-

mennesker? Drages de hen imod korset?

Ét er sikkert: Vore liv taler og taler tydeligere, end det altid er rart at tænke på. Hvordan man end vender og drejer det, har vore liv som kristne afgørende betydning for andres reaktion mod korset.

Ignatius, biskoppen af Antiokia, som led martyrdøden i Rom i begyndelsen af 2. årh., er inde på lignende tanker i nogle af de breve, han skrev til forskellige menigheder på sin rejse til Rom. Til menigheden i Magnesia skriver han: »Det er altså rigtigt ikke blot at hedde kristen, men at være det.« Og til menigheden i Tralles: »Ingen af jer må have noget imod sin næste. Giv ikke anledning for hedningerne, for at ikke den skare, som er i Gud, smædes for nogle få uforstandiges skyld.«

Nogle få kristne kan være årsag til, at alle kristne smædes. Og når kristennavnet er i miskredit, går det ud over Kristi navn. Om man mener, det er retfærdigt eller ej!

Når man ser, hvad der foregår på de såkaldte hellige steder i det hellige land, kan man ikke lade være med at tænke over, hvad der foregår i kirker og missionshuse i andre lande, og hvordan mennesker reagerer herpå. Eller når man blandt turistgrupper og pilgrimme på Via Dolorosa også ser israelske skolebørn på ekskursion, melder spørgsmålet sig: Hvad ser de egentlig? - Nuvel, man ser vel det, som man vil se, og det er da også for meget at forlange, at de

skal møde evangeliet i al dets kraft bare ved at se på bygninger. Selv om det gør et vist indtryk på mig, møder jeg heller ikke jødedommen i al dens kraft ved at se på Grædemuren. Det er der først mulighed for ved at tale med en jøde.

Men når jeg som kristen ofte frastødes, mere end jeg tiltrækkes af det, jeg ser på de kristne helligsteder, hvor meget mere må en jøde eller en hedning så ikke gøre det. Som en ung jøde sagde det til sin kristne ulpan-kammerat, da de sammen stod ved Katarinaklosteret i Sinaj og så på de mange kapeller, der er rejst ude i ørkenen: »I kristne tror på helligsteder, vi jøder tror på en person.«

Det kan ikke nægtes, at for nogle kristne synes helligstedet at være kommet i forgrunden, personen som helligstedet minder om i baggrunden og handlingen, som helligstedet peger tilbage på, er tilsløret. Ligeledes kan det ikke nægtes, at der kunne være lignende forhold i vore liv og i vore kirker, der peger en forkert vej og giver mennesker falske forestillinger om Jesu person og Jesu kors.

Hvis dette er tilfældet, er *vi* de skyldige!

Tager mennesker afstand fra Guds kærlighed, fordi vi kun taler om kærlighed, men lever på tværs af kærlighedens evangelium, er *vi* de skyldige. Er mennesker forhåndsindtaget i en negativ retning over for Jesu kors på grund af *os*, er dette ikke en ualvorlig sag. Den sørgelige kendsgerning, at man-

ge folk har vrangforestillinger om Jesu person, anklager os.

Enhver sag har almindeligvis mere end én side. Også den negative reaktion på Jesu kors har flere sider. På de følgende sider skal vi ind imellem komme tilbage til den indbyggede uvilje mod korsets evangelium, som kendetegner os som mennesker. Tager mennesker afstand fra korsets evangelium på grund af evangeliet, bliver det ret forstået *deres* sag. Men vi skal nu ikke komme for let hen over den sag, som angår os som kristne og *vort* ansvar.

Op gennem tiderne har korsets folk bygget på muren. Som århundrederne er gået, er muren blevet tykkere og tykkere, højere og højere, muren, der skjuler Jesu kors. Det er ingen trøst at vide, at også andre religioner har bygget på deres mur ved deres handlinger. Det er ikke vort anliggende at benægte denne triste virkelighed for kristendommens vedkommende. Tværtimod vil vi gerne være med til at bekende den og tage afstand fra den. På den anden side er det heller ikke en løsning at fjerne korset fra evangeliet. I givet fald ville vi fjerne basis for vores tro og basis for troens kraft.

Jesu kors taler ikke om vold og had. Det taler om kærlighed. Taler vore liv - levet i korsets kraft - om den samme kærlighed, er der håb om, at også andre mennesker kan erfare korsets kraft. Da lægger vi ikke sten på muren, men fjerner sten og er med til

at skabe den sprække, hvorigennem korsets kærlighed kan øjnes.

Taler vore liv om det modsatte, om kærlighedsløshed og had, har det kristne budskab ikke en chance. Og dermed har *vi* taget chancen fra mennesker for at møde den korsfæstede og opstandne Jesus. Så gør *vi*, som korsets folk alt for ofte har gjort: lægger nye sten på den i forvejen alt for store mur, der skjuler Jesu kors.

3 Naglet til korset

Det er klart, at der bør være en vis stilhed i Gravkirken i Jerusalem. Kirken, bygget på stedet, hvor Golgata ifølge en gammel tradition har ligget, fordrer dette.

Alligevel er ikke alt stille. Mere og mere er jeg faktisk kommet til at værdsætte, at stilheden undertiden brydes. Jeg tænker ikke så meget på den uro, som nogle turister kan skabe, fordi man måske ikke forstår, hvad det hele går ud på. Jeg tænker mere på de *hammerslag*, som i disse år har brudt stilheden. Kirken restaureres. Hammerslagene bryder stilheden. Første gang man hører dem, forstyrrer de. Men pludselig hjælper de til med at få det hele til at tale igen.

Man hamrede Jesus fast til en bjælke en gang!

To andre blev også hamret fast til hver sin bjælke!

Hammerslagene gør den uhyggelige virkelighed mere virkelig, er en nutidig tolk til en af de mest raffinerede henrettelsesmetoder, man kan tænke sig. Fra opstandelsesberetningerne lærer vi, at Jesus ikke blot blev bundet, men naglet til sit kors, ham-

ret hertil. Der er huller i hans hænder.

På en ejendommelig måde er korset knyttet til Jesu navn. Kun han huskes som *den korsfæstede*. Selv om Jesus kun er en ud af mange korsfæstede, tænker man først og fremmest på ham. Både kristne og jøder har op gennem tiderne kunnet tale om *den korsfæstede*, uden at nævne Jesu navn. Tankerne man fik, når man hørte om *den korsfæstede*, kunne være forskellige, men aldrig har man været i tvivl om, hvem man talte om.

Det gjaldt manden fra Nazaret.

Det gjaldt ikke de mange romerske slaver, som i sin tid døde på samme grufulde måde. Heller ikke nogle af de utallige jødiske frihedskæmpere, som romerne i tiden op til Jerusalems ødelæggelse i år 70 klyngede op på korset. Josephus, den jødiske historieskriver, fortæller således, at under belejringen af Jerusalem blev mere end 500 jødiske fanger korsfæstet - dagligt! De blev klynget op uden for Jerusalems mure. Også disse - og mange andre - var værd at huske. Men det er ikke dem, man først og fremmest tænker på.

Hammerslagene minder om Jesus. *Den korsfæstede*.

De gamle forfattere, både romere og jøder, romernes sympatisører eller fjender, er alle enige om, at korsfæstelsesmetoden var grufuld. Ord slår næsten ikke til, når de beskriver den. Det er en af de

mest skrækkelige, grufulde, pinefulde og nederdrægtige døds måder, man kan tænke sig.

Hvor »humant« det må have været at blive hængt eller drikke et giftbæger i stedet for eller blive halshugget!

Perserne havde opfundet denne raffinerede henrettelsesmetode. Grækerne brugte den, således Alexander den Store. Romerne fulgte i deres spor. Almindeligvis var det kun slaver eller terrorister - bedømt med romermagtens øjne - der fik denne straf, ikke romerske borgere.

Uhyggen, som vi ofte tilslører, bevidst eller ubevidst, vækkes til live af hammerslagene. Her bringer man ham ud uden for murene. På stedet hamres han fast til tværbjælken, som herefter, såvidt man kan skønne, anbringes på den faste pæl, som stod på stedet.

På den faste pæl var muligvis anbragt en klods, som kunne støtte legemet en smule. Hvilken »stol«!

Med hammerslagene rungende inde i hovedet, kan man begynde at fundere over, hvor lidt Jesu lidelser faktisk er beskrevet. En udpensling findes i det mindste ikke i evangelierne eller andre steder i NT.

Man kan tænke sig forskellige grunde hertil.

- En forklaring kunne være, at det var lettere for Jesus end for andre mennesker at dø på denne måde. Han var jo Guds Søn. - Denne mulighed må

dog afvises. Guds Søn var et menneske. Han, der kunne tørste, være sulten og blive træt, havde også et legeme, der kunne lide.

- Andre har ment, at evangelisterne har ønsket at tilsløre Jesu pinefulde døds måde. - Hvis dette har været deres hensigt, må man i hvert fald sige, at deres forsøg er lykkedes meget dårligt. Ingen, der læser evangeliet, kan være i tvivl om, hvordan han døde. Spotten, skammen og hån-råbene, som nogle mødte den korsfæstede med, er ikke udraderet af evangelisterne. Idet han løftes op på korset nås et forsmædeligt nulpunkt.

- Den egentlige årsag til, at Jesu legemlige og fysiske lidelser ikke udpensles, er, at dette ikke er hovedsagen i den begivenhed, som udspilles på Golgata. En udpensling kunne sikkert have skabt mere medynk med Jesus, end der i forvejen findes hos mange mennesker, men en sådan medynk fører os ikke nærmere frelsen.

Dette betyder naturligvis ikke, at evangelisterne glemmer Jesu legemlige lidelser, eller at de ingen betydning har. De sættes blot i det rigtige perspektiv. Han bærer vore lidelser.

Evangelierne sammenligner i det hele taget slet ikke Jesu lidelser med andre korsfæstede menneskers lidelser. En sådan konkurrence-præget sammenligning ville sikkert gøre Jesus til »vinder« i forhold til nogles lidelser, og gøre ham til »taber« i for-

hold til andres lidelser.

Men uanset om vi ville betragte ham mest som »vinder« eller »taber«, ville en sådan sammenligning altid gøre os til tabere. Evangeliet ligger nemlig ikke i en sådan sammenligning.

I 1. Peters-brev og mange andre steder i NT ligger betoningen et helt andet sted. De gode konsekvenser *for os* er her understreget. Peter siger f.eks.:

»I ved jo, at det ikke var med forkrænkkelige ting, med sølv og guld, I blev løskøbt fra det tomme liv, I havde arvet fra forfædrene, men med Kristi dyrebare blod som med blodet af et lam uden plet eller lyde« (1. Pet. 2,18-19).

I evangelierne er det desuden mere den åndelige lidelse, der er understreget i forbindelse med Jesu død.

Allerede Jesu kamp i Getsemane have slår tonen an. Her gribes han af *forfærdelse og gru* for hvad, der venter ham (Mark. 14,33). På korset siger han: »Min Gud! Min Gud! Hvorfor har du forladt mig« (Mark. 15,34). Der er vel ingen, der tør påstå, at man til fulde har grebet dybden af denne Guds-forladthed. Forladtheden kom imidlertid ikke som en konsekvens af hans egne synder. Tværtimod er det vores synder, der tynger ham og fører ham ud i Guds-forladtheden. Han drikker Guds vredes kalk - for os!

I sin lille, fine bog »Efterfølgelse« kommer Bonhoeffer ind på en vigtig tanke. Han siger:

»Jesus Kristus skal lide meget og vrages. Dette »skal« hører med til Guds forjættelse. Det må til, for at Skriften kan opfyldes. At lide og blive vraget er ikke det samme. Jesus kunne jo være den fejrede Kristus også i sin lidelse. Hele verdens medlidenhed og beundring kunne jo følge ham i lidelsen. Lidelsen som tragedie kunne have rummet sin egen værdi, sin egen ære og værdighed. Men Jesus er den i lidelsen vragede Kristus. Dermed er lidelsen berøvet enhver værdighed og ære. Det skal være æreløs lidelse. At lide og at blive vraget, det er det sammenfattende udtryk for Jesu kors. Korsdøden betyder at lide og dø som vraget og udstødt.«

At Jesus i sin lidelse og død er den *vragede*, er Peter også inde på i sit første brev. Om Jesus siger han:

»Kom til ham, den levende sten, der vel er vraget af mennesker, men udvalgt og kostelig i Guds øjne« (2,4).

Som den vragedes og forkastedes lidelse er Jesu lidelse æreløs lidelse. Men modsætningen mellem hvad mennesker og hvad Gud ser, bør ikke glemmes. Den vragede er den udvalgte, den forkastede er den kostelige - i Guds øjne!

Hammerslagene minder mig om lidelser. Nogle få kraftige slag, og naglerne har spiddet ham til korset. Men lidelserne står ikke isoleret. Lidelserne peger hen på noget andet, som blev klynget op sammen med den korsfæstede.

Vor synd, vort oprør, vor ugudelighed.

Paulus taler om et skyldbrev, som vi er de uheldige ejere af. Dette skyldbrev tog den korsfæstede med op på sit kors. Om Jesus siger Paulus:

»Han udslettede det anklagende skyldbrev med dets lovbestemmelser, det som var imod os; han tog det bort ved at nagle det til korset« (Kol. 2,14).

Naglet til korset sammen med Jesus var noget af os, ja alt det, som gør oprør mod Gud.

*»Kristus, på korset du bar på dig
skabningens synd og ve!
Kristus, på korset du bar for mig
dom og forbandelse.*

*Der ved dit kors rakte Himlens Gud
hånd til den faldne sjæl;
der ved dit kors blev det store brud
helet og alt gjort vel.«*

(J. Santon 1914)

4 Korset i Jesu liv

Døden kommer ikke som en overraskelse for Jesus. Den er ventet af ham. Han kender Guds plan. Frivilligt går han sin død i møde, ikke uberørt, ikke uden angst og kampe, men han går. Han ved, hvad det hele gælder. Han kan tynges under vægten af den byrde, Gud har lagt på ham, gribes af forfølgelse, bede om, at Guds vrede ikke skal lægges på ham, men gå, det gør han.

Der er kamp indtil det sidste, en kamp som ikke er heltens kamp. Han *kæmper* for ikke til sidst at vælge den letteste vej fremfor at gå den rigtige vej.

Men korsdøden kom ikke som en overraskelse for ham.

Der er rigtignok overraskende momenter i beretningen om Jesu dødsgang. Det er en overraskelse, at en af de disciple, som Jesus selv havde udvalgt, skulle forråde ham. Det er overraskende, at en anden skulle fornægte ham og bande på, at han ikke kendte ham. Ligeledes kan man undre sig over, hvor uventet Jesu død kom for hans disciple.

Ser man på tingene fra evangelisternes synsvinkel, er der også nogle overraskelser. Der er f.eks. ikke gjort det mindste forsøg på at benægte dis-

ciplenes manglende forståelse for Jesu død. Der fortælles helt åbent, at de ikke fattede noget som helst. Ligeledes er der, som vi allerede har været inde på, ikke gjort forsøg på at tegne Jesu død med streger, der kunne dække over dens forsmædelige karakter.

Mindre end 24 timer varer Jesu lidelseshistorie. Han tages til fange, forhøres, hånes og spottes som en narrekonge, dømmes, piskes, og føres ud til sit kors, hvor han dør relativt hurtigt. Mindre end 24 timer efter, at han er blevet taget til fange, ligger han i graven.

24 timer - eller for den sags skyld fra natten til Langfredag til Påskemorgen - er ikke lang tid, når man tænker på alt det, som Jesus gjorde og lærte i de år, hans offentlige virksomhed varede. Da mange ikke kan blive enige om betydningen af hans død, er der nogle, der har foreslået i stedet for at koncentrere sig om hans liv.

Sådan et forslag er imidlertid ikke heldigt. Naturligvis har Jesu liv, hans ord og gerninger betydning. Det skal vi ikke gå i detaljer med her, uden at vi af den grund ønsker at blive beskyldt for at forklejne betydningen af hans liv.

Fundamentalt galt er det dog at betragte Jesu kors-død som en mindre betydningsfuld episode i forhold til, hvad han ellers gjorde. I *Jesu livskald lå et kald til døden*. Ignorerer man Jesu død, er det

klart, at man ikke kan se betydningen af den. Men man afskærer sig så samtidig fra at se betydningen af Jesu liv.

Tingene hører sammen. Jesu liv forstås først i lyset af hans død og opstandelse. Da disciplene vandrede sammen med Jesus, havde de en højst mangelfuld forståelse af hans liv, fordi de ikke kunne godtage hans tale om døden. Efter Jesu opstandelse får de et ret billede af hans livs betydning, fordi de nu forstår det i lyset af døden og opstandelsen.

Nu ser de, hvad de ikke kunne fatte, før han blev fanget. De ser, at hans død *ikke* er en *tragedie*. Og de får øjnene op for, at da han i sit liv talte til dem om sin kommende død, var han *ikke* ude på et *sidespor*.

Han følger ikke et sidespor, er ikke på vildspor, men følger i Guds spor. Hans »karriere«
ødelægges ikke ved hans død, den død, som hverken er tragedie eller justitsmord. Et par uheldige fejltrin eller dårlige løsninger kan vælte en politisk leder. Nogle fejlagtige dispositioner kan ødelægge en politisk karriere. - Sådanne sammenligninger passer dog ikke på Jesus. Ved sin død fuldfører han tværtimod sit livskald.

De sidste 24 timer af Jesu liv er således ikke et appendix, ikke en tilføjelse, som man kan fjerne uden at gøre vold på Jesu livsopgave. Ligeledes bør man heller ikke fjerne alle de hentydninger, som

han gav om sin kommende død til sine disciple.

På forskellig måde kommer det frem i evangelierne, at Jesu livskald er et døds kald. Meget rigtigt har man f.eks. karakteriseret evangelierne som *passionshistorie med udførlig indledning*. De sidste dage fylder en nok så stor del af de fire evangeliers beretning. Selv et overfladisk blik på deres opbygning viser dette. I den »udførlige indledning« bevæger tingene sig også frem mod passionen, frem mod døden.

Målet er korset.

Om sin kommende død lærer Jesus bl.a. sine disciple i de såkaldte *lidelsesforudsigelser*. Disse findes i slutningen af Jesu offentlige virksomhed. Disciplene forstår på dette tidspunkt ikke indholdet af dem. - Her gengiver vi dem efter Markus-evangeliet:

Den første lidelsesforudsigelse lyder:

»Så begyndte han at lære dem, at Menneskesønnen *skulle* lide meget og vrages af de ældste og ypperstepræsterne og de skriftkloge og dræbes, men opstå tre dage efter« (Mark. 8,31).

I ordet *skulle* ligger der et guddommeligt *bør*. Som den korsfæstede til slut blev vraget af de fleste af folkets religiøse ledere, blev han det også i sin øvrige gerning. Det er Jesu kors *i livet*, at så mange forkastede ham. Ret forstået er det ikke hans tragedie, men deres tragedie.

Den anden lidelsesforudsigelse lyder:

»Thi han lærte sine disciple og sagde til dem: Menneskesønnen *skal gives* i menneskers vold, og de skal slå ham ihjel; og når han er slået ihjel, skal han opstå tre dage efter« (Mark. 9,31).

Den guddommelige plan med Jesus er også her betonet. Primært er det nemlig Gud, der giver Jesus i menneskers vold. Dette er ikke Guds tragedie. Det tragiske og også uforklarlige er, at der var nogle, der lod sig bruge som redskaber for denne overgivelse.

Og den tredje:

»Se, vi drager nu op til Jerusalem, og Menneskesønnen *skal overgives* til ypperstepræsterne og de skriftkloge, og de skal dømme ham til døden og overgive ham til hedningerne; og de skal spotte ham og spytte på ham og piske ham og dræbe ham, men tre dage efter skal han opstå« (Mark. 10,33-34).

Her findes igen en understregning af, at Jesus ved sin lidelse udfører Guds plan. I alle tre lidelsesforudsigelser tales der om *Menneskesønnen*. Vi kan ikke her gå i detaljer, men denne betegnelse, som Jesus yndede at benytte om sig selv, får på disse steder sit indhold fra beskrivelsen af *Herrens lidende tjener*, f.eks. Esajas' bog, kapitel 53. Jesus, Menneskesønnen, er nemlig kommet for at *tjene*. Det gør han ved at give sit liv (Mark. 10,45).

Det kan ikke undre, at nogle har sat spørgsmålstegn ved, om Jesus nu er kommet med disse lidelsesforudsigelser. Evangelisterne er imidlertid ikke i tvivl om det. Vi behøver heller ikke at være det. Vil

man bruge en helt almindelig menneskelig argumentation, kan det meget vel tænkes. Ganske få år tidligere var Johannes Døber blevet henrettet. På en række punkter lignede Døberens og Jesu forkyndelse hinanden. I GT er der desuden flere eksempler på, at profeter blev forfulgt og ihjelslået. Det hørte så at sige med til en profets job at leve med en sådan risiko for øje. Ser man på tingene fra denne vinkel, er der ikke noget til hinder for, at Jesus kan have forudsagt sin egen død.

Men der er også mange andre vink om, at Jesus vidste, hvad der skulle ske med ham. Vi skal bare nævne et par eksempler.

På et spørgsmål om faste, svarer Jesus:

»Kan brudesvendene faste, så længe de har brudgommen hos sig? Nej, så længe de har brudgommen hos sig, kan de ikke faste. Men der skal komme dage, *da brudgommen er taget fra dem*, og da skal de faste på den dag« (Mark. 2,19-20).

Udtrykket *er taget fra dem* betyder: revet fra dem, og giver en antydning af en voldelig døds-måde.

Eller man kan tænke på ordene fra Johannes-evangeliet:

»Sandelig, sandelig siger jeg jer: hvis hvedekornet ikke lægges i jorden og dør, bliver der kun det ene korn; men hvis det dør, bærer det megen frugt« (Joh. 12,24).

Der kan ikke være tvivl om, at hvedekornet, der lægges i jorden, sigter til Jesu død.

Også i enkelte lignelser kommer Jesus ind på sin

kommende død. Tydeligst ses det i lignelsen om de utro vingårdsmænd. Efter at vingårdens ejer har sendt forskellige tjenere til forpagterne af vingården, for at få sit udbytte, sender han til sidst sin søn:

»Nu havde han (vingårdsejeren) endnu én, en elsket søn; han sendte han til sidst til dem i den tanke: 'De vil undse sig for min søn.' Men disse vingårdsmænd sagde til hverandre: 'Det er arvingen; kom, lad os slå ham ihjel, så tilfalder arven os.' Og de greb ham og slog ham ihjel og slæbte ham ud af vingården« (Mark. 12,6-8).

De religiøse ledere, som hørte denne lignelse, forstod, at det var om dem, Jesus havde talt. Allerede på et tidligt tidspunkt i Jesu offentlige virksomhed havde de planer om at rydde ham af vejen (Mark. 3,6).

En lille notits, som knytter Jesu dåb og død sammen, er i denne sammenhæng også betydningsfuld. Til Zebedæus-sønnerne, Jakob og Johannes, der har bedt om de fornemmeste pladser i kommende Gudsrige, siger Jesus:

»I ved ikke, hvad I beder om. Kan I tømme den kalk, som jeg skal tømme, eller døbes med den dåb, som jeg skal døbes med« (Mark. 10,38).

Kalken eller bægeret, er Guds vredes bæger, som Jesus skal drikke. Dåben, som Jesus skal døbes med, er døden. I dåben i Jordan-floden solidariserer Jesus sig med syndere. Når Johannes ellers døbte, var det mennesker, der bekendte deres synder.

Jesus havde ingen synd at bekende, men han står her sammen med syndere. I sin død - det, som kaldes hans dåb - går han i synderes sted.

Jesu offentlige virksomhed er således indrammet af hans første dåb, dåben i Jordan, og hans død, »dåben« på korset. Allerede i sin dåb i Jordan peger han frem mod sin død.

Vi har nævnt, at evangelierne kan karakteriseres som lidelseshistorie med udførlig indledning. I »den udførlige indledning« peges der frem mod døden. I Lukasevangeliets kommer dette frem på en speciel måde. Ofte minder Lukas sine læsere om, at Jesus har et mål. Målet er Jerusalem. I denne sammenhæng betyder Jerusalem korsets by, dødsbyen for Jesus. Jesus bevæger sig mod sin egen død.

I Luk. 9,51 begynder den såkaldte *»rejseberetning«*:

»Da tiden for hans (Jesu) optagelse stundede til, holdt han sig stadig Jerusalem for øje som sin vandrings mål«.

Målet er ikke Jerusalem som pilgrimsby. Jesus havde efter Johannes-evangeliet flere gange været i Jerusalem, sådan som andre foretog rejser derop ved påske-, pinse-, eller efterårsfesterne. Men nu er målet døden.

Et par kapitler længere fremme i Lukas-evangeliet:

»Og han gik fra by til by og fra landsby til landsby og lærte, medens han var på vej til Jerusalem« (Luk. 13,22).

»Mens han var på vej til Jerusalem, skete det, at han fulgte grænsen mellem Samaria og Galilæa... (Luk. 17,11).

Og igen, lige før han sammen med sine disciple når Jerusalem, siges det:

»Og da han havde sagt dette, gik han videre og drog op mod Jerusalem« (Luk. 18,28).

Herefter fortæller Lukas om indtoget i Jerusalem Palmesøndag. Den sidste uge af Jesu liv er begyndt, den uge, som endte med hans død, men som ikke kom som en overraskelse for ham.

Også den fjerde evangelist, Johannes, fortæller om korset i Jesu liv. Han gør det på *sin* måde. Vi skal bare nævne et par eksempler herpå.

Allerede fra det andet kapitel tales der om Jesu *time*. Hans time - eller tid - betegner hans død. Til sin mor siger han ved brylluppet i Kana:

»Kvinde! lad mig i fred; min time er endnu ikke kommet« (Joh. 2,4).

Efter at han ved en anden lejlighed har sagt til sine brødre, at hans *tid* endnu ikke er kommet (Joh. 7,6-8), drager han alligevel til Jerusalem. Fjenderne arresterer ham dog ikke, for endnu er timen ikke kommet:

»Disse ord talte Jesus ved tempelblokken, thi han lærte i helligdommen; dog greb ingen ham, fordi hans time endnu ikke var kommet« (Joh. 8,20).

Efter Palmesøndag, da hans sidste uge nu er begyndt, kan Jesus sige:

»Timen er kommet, da Menneskesønnen skal herliggøres« (Joh. 12,23).

Under sit sidste måltid skærtorsdag aften, er Jesus klar over, *at hans time er kommet* (Joh.13,1). Senere under måltidet siger han:

»Se, den time kommer, ja, den er allerede kommet, da I skal spredes hver til sit og lade mig ene tilbage« (Joh. 16,32).

Sin ypperstepræstelige bøn begynder Jesus således:

»Fader! timen er kommet; herliggør din Søn, så Sønnen kan herliggøre dig«(Joh. 17,1).

Hermed er også anslået et andet vigtigt tema i Johannes-evangeliet. Troen kan se Jesu undergøinger som udtryk for hans herlighed og ære. Men især på korset kommet dette frem. Her *ophøjes* han.

»Og jeg - når jeg er blevet ophøjet fra jorden, vil jeg drage alle til mig. - Dette sagde han for at betegne, på hvilken måde han skulle dø« (Joh. 12,32-33).

Nulpunktet er højdepunktet. Nulpunktet er klimaks for Guds kærlighed:

»Og ligesom Moses ophøjede slangen i ørkenen, sådan må Menneskesønnen ophøjes, for at enhver, som tror på ham, skal have evigt liv i ham« (Joh. 3,14-15).

Disse eksempler kunne let mangedobles. De er imidlertid tilstrækkelige til at vise, at Jesu død ikke kom bag på ham. Han blev ikke overrasket. Efter hans død og opstandelse afløstes disciplenes bitre

overraskelse af en ret forståelse og en hellig undren.

De disciple, som tidligere havde forsøgt at fraråde Jesus at gå dødens vej, forkynder nu frimodigt om betydningen af Jesu liv. Nu forstod de, at hans livskald var døden. Nu huskede de, at han ofte havde fortalt dem om det.

Nu vidnede de om, at livet for dem var at finde i hans død.

5

Hosianna! - korsfæst ham!

De gammeltestamentlige profeters domsforkyndelse går en til marv og ben, hvis man da har øre at høre med. Guds folk, Israel, sættes under tiltale. Profeterne lægger ikke fingrene imellem. De fremkommer ikke med forklarende og formildende omstændigheder, som kan undskylde den situation, folket er kommet ud i, når det går sine egne veje.

Når dommen lyder over Israel, formidlet gennem profeterne, siger det *også os* noget. Som kristne kan vi ikke være uberørte. Ordene er ganske vist møntet på Israel. Alligevel går de ud over Israels konkrete situation og kan tale ind i lignende situationer.

Når Israel er under tiltale, er vi det også.

Når dommen lyder over Israels synd, lyder den også over vor synd. Korsets folk er nu Guds ejendomsfolk, en udvalgt slægt, et kongeligt præsteskab og et helligt folk - for nu at bruge nogle af de betegnelser, som anvendes om kristne i første Peters-brev (2,9).

Herrens ord, formidlet f.eks. gennem profeten Amos, er derfor ikke sådan at ryste af sig:

»Ve jer, som længes efter Herrens dag!
Hvad vil I med Herrens dag?
Mørke er den, ej lys.
Da går det, som når en mand flyr for en løve og møder en bjørn
og, når han tyr ind i huset og støtter sin hånd til væggen,
bides af en slange.
Ja, Herrens dag er mørke, ej lys.
Bælgmørke uden solskin.
Jeg hader, forsmår eders fester,
er led ved eders festlige samlinger,
om også I bringer mig brændofre.
Eders afgrødeofre behager mig ej,
eders fedekvægs-takofre ser jeg ej til.
Spar mig dog for eders larmende sang,
eders harpeklang hører jeg ikke.«

(Amos 5,18-23).

I dette domsord er det væsentligt at iagttage, hvad kritikken egentlig går ud på. Israel kritiseres ikke for ikke at længes efter Herrens dag. De længes, men gør det på en forkert måde. De kritiseres ikke for ikke at holde de religiøse fester. De overholder dem, de fester, synger og ofrer. Men de gør det på en forkert måde.

Længslen runger. Den er hul. Sangen og lovprisningen er ikke andet end larm for Gud. Den er larm, fordi den ikke giver udtryk for noget ægte. Indholdet er perverteret, fordi folket selv er perverteret.

Da Jesus på et æsel red ind til sin dødsuge, møder vi noget lignende. Skarerne på denne Palmesøndag råbte:

»Hosianna Davids Søn!

Velsignet være han, som kommer i Herrens navn!

Hosianna i det højeste!« (Matt. 21, 9).

Også blandt denne skare synes der at have været nogle mennesker, som havde misforstået en hel del. Ordene, der lød, klang rigtige og var rigtige. Alligevel er de hule for en dels vedkommende. Det er der måske ikke så meget at sige til. Når Peter, den ledende skikkelse blandt inderkredsen omkring Jesus, nogle få dage efter kunne bande på, at han ikke kendte Jesus, er det forståeligt, hvis andre i Palmesøndags-skaren kunne råbe et: Korsfæst ham! nogle få dage efter, at de havde råbt: Hosianna!

Hvert år på Palmesøndag går i tusindvis af pilgrimme fra alle verdens kanter ned ad den såkaldte Palmesøndags-sti i Jerusalem. Med palmer i hænderne lovsynger de Gud og priser Jesu navn. Måske er sangen for nogle af disse kun larm i Guds øren. Samme risiko lever vi med. En hul og falsk sang, der kun kan opfattes som larm i Guds øren, er ikke kun de menneskers fare, der befinder sig i korsets by en Palmesøndag.

I ethvert menneske er der både et hosianna-råbende og et korsfæst-råbende jeg. Det alvorlige er, at et hosianna-råb måske af Gud må opfattes som et korsfæst-ham-råb!

Da Jesus red ind i Jerusalem gik profetordet i opfyldelse:

»Sig til Zions datter:

Se, din konge kommer til dig,

sagtmødig og ridende på et æsel og et trækdyrs føl« (Zak. 9,9).

Når man i dag ser de arabiske drenge i Jerusalems gader ride på et æsel, kommer der et vist komisk skær over Jesu indtog. Den mand, der vil besejre verden med magt, vil næppe finde på at sætte sig på et æsel. Alligevel synes det forhold, at nogle kunne skifte et Hosianna-råb ud med et korsfæstham-råb, at finde sin forklaring i, at man stadigvæk på Palmesøndag håbede, at Jesus ville løfte banneret og gå ind i aktiv kamp mod den romerske besættelsesmagt.

I hele dette sceneri er Jesus forbavsende tavs.

Der findes kun ganske få afsnit i NT, hvor Jesus ikke siger noget som helst. I Palmesøndags-beretningerne er det kun hos Lukas, at Jesu tavshed brydes. Da farisæerne ønskede, at Jesus skulle sætte sine disciple i rette og bringe dem til tavshed, tager han dem i forsvar og siger:

»Jeg siger jer: hvis disse (disciple) tier, skal stenene råbe« (Luk. 19,40).

Det, der blev sagt, var jo rigtigt. At disciplene ikke selv forstod det rette indhold den dag, forandrer ikke selve sagen. I Johannes-evangeliet kommer disciplenes uforstand tydeligt til udtryk. Her siges det direkte, at disciplene ikke forstod indholdet fra først af. Først da Jesus var herliggjort,

gik den egentlige betydning op for dem (Joh. 12,16).

Jesus er altså stort set tavs. Det er ikke ham, der svinger dirigentstaven. Han tillader disciplene at være med, ja forsvarer dem, når nogle kræver tavs-hed af dem. For i deres sang i dag *foregribes* den jubel, som skal præge dem senere. - Hvordan Jesus har opfattet deltagelsen af andre mennesker i denne jubel, siges der ikke noget direkte om. Vi går imidlertid næppe helt fejl af teksten, hvis vi formoder, at det har været noget af en lidelse for Jesus at høre disses råb.

For Jesus var Palmesøndag ikke en glædens dag, men mere en sorgens dag. Det mærkelige er imidlertid, at i opstandelsens lys blev Palmesøndag en glædens dag. Skønt Jesus rider til sin vanskeligste uge, rider ind til sit kors og sin død, forkyndes der hermed noget glædeligt. Det er samme dobbelt-hed, der gør sig gældende på hans kors-dag. Langfredag var ikke en glædens dag for Jesus. Men *for os* forkynder denne sorgens dag alligevel noget glædeligt, fordi Jesus her overvinder synden og døden for os.

På en mærkelig måde er korset ikke kun dødens symbol, kirkegårdens mærke. For kristne er det også livets symbol. Det er ikke kun nederlagets tegn, men også sejrens tegn, når man ser det i opstandelsens lys.

Som vi allerede har set, var Jesu offentlige virksomhed præget af hans kommende død. Nu - Palmesøndag - er nedtællingen for alvor i gang.

At Jesus er tavs kan også hænge sammen med, at han er klar over, at der faktisk bag hosianna-råbene ligger et korsfæst. Han véd, hvor lidt der skal til, før det taktfaste hosianna-råb kan slå over i et lige så taktfast: korsfæst, korsfæst-ham-råb.

Ordet HOSIANNA indeholder to nuancer. Det kan dels forstås som en bøn: *Herre frels!* Dels kan det være en lovprisning: *Lovet være Herren!* Den sidste nuance ligger tæt op ad et *halleluja*.

En af de skønneste bønner, et lille menneskebarn kan bede, er netop bønnen: Herre frels, Herre forbarm dig, Herre hjælp! Israels folk har bedt denne bøn utallige gange. Man har råbt til Gud om hjælp, når mægtige ydre fjender angreb, eller bedt den, når indre fjender ville kvæle livet med Gud. Især i Salmernes bog i GT møder vi sådanne bønner. Eller mennesker kommer til Jesus med et *hjælp mig* på deres læber. Peter, på vej ned i bølgerne, råber: Herre frels mig. Under forfølgelsestider i kirkenes ældre og nyere historie har et sådant råb også fundet vej mod Himmelen. Selv har vi dagligt bedt bønnen: »... fri os fra det onde.«

Sådanne bønner, bedt i Jesu navn, holder Gud af at høre. Det alvorlige er imidlertid, at bag en sådan rigtig bøn kan skjule sig et ubodfærdigt hjerte.

Hvem kender f.eks. ikke til med munden at deltage i en sang eller salme, som er formet som en bøn til Gud, samtidig med at hjertet og tankerne er helt andre steder henne? Bag skønne og rigtige bønner og sange kan ligge et menneskehjerte, som bare vil ét: lovsynge sig selv.

Det er vanskeligt at vide sikkert, hvad der lå bag ved menneskemængdens berusede hosianna-råb ved Jesu indtog i Jerusalem. Sikkert er det dog, at de ikke har bedt Gud om at føre sin sag igennem med Jesus, sådan som det skete på Golgatas kors. Når disciplene ikke forstod betydningen af korset, har menneskemængden langt mindre gjort det. Selv om det ikke direkte ligger i tekstens ord, kan man dog ikke lade være med at tænke på alle de mennesker, som fra begyndelsen og op gennem tiderne har råbt: »Herre frels, men gør det uden at slå ihjel, Herre frels, uden at du korsfæster.«

En sådan bøn, Herre frels, uden at du korsfæster din Messias, inkluderer samtidig en anden bøn: Herre frels mig uden at korsfæste mig og min synd!

En sådan bøn bliver altid mødt med et majestætisk NEJ! Sådan skete det Palmesøndag. Også tidligere havde Jesus mødt sin gode ven Peter med et stærkt nej, da Peter frarådede Jesus at gå lidelsernes vej. »Vig bag mig, Satan,« siger man just ikke til en af sine bedste venner, hvis der ikke er grund til det. Jesus sagde det til Peter, fordi der var grund til det (Mark.8,33).

Hvis vi bedst kan sammenlignes med den skare, som mere eller mindre bevidst beder denne bøn om frelse uden om Jesu kors, og uden at vor synd korsfæstes, mødes vi også med et majestætisk NEJ. Et JA ville ganske enkelt betyde, at Gud erklærede sin elskede Søns død for et godt iscenesat skuespil.

Men Jesu kors er ikke teater og dramatik!

HOSIANNA kan også betyde *lovet være Herren*, og i denne sammenhæng: Halleluja for Davids Søn eller: Davidssønnen leve!

Ligesom bønnen *Herre frels* er velbehagelig for Gud, er lovprisningen af Gud og hans Søn det også. »... for de oprigtige sømmer sig lovsang« (Salme 33,1). Selv en så hårdt prøvet mand som Job kan ved budskabet om hans børns død sige: »Herren gav, og Herren tog, Herrens navn være lovet« (Jobs bog 1,21). Har man selv været i en situation, som bare kan minde en lille smule om Jobs, forstår man, at en sådan lovsang er skabt af Gud.

I NT er der ligeledes mangfoldige opfordringer til lovsang. Særlig stærkt virker de pragtfulde og indholdsrige lovsange, som vi møder i Åbenbaringsbogen. Uanset hvordan man forstår denne vanskelige bog, kan der næppe være tvivl om, at lovsangene her er udtryk for en stridende menigheds svar på de lidelser, som en menighed omkring år 100 var udsat for.

Igennem lovsangen overvindes lidelsernes gru.

Mens lovsangen ofte formindskes blandt os under lidelser, synes den at forøges og intensiveres under prøvelse både hos mennesker i GT og NT. Jødedommens bønnebog er ligeledes fyldt af lovprisningsudtryk, som også er taget i anvendelse under store lidelser. I dette ligger der også for os en tilskyndelse, netop fordi dette er bibelsk orienteret.

Et af kendetegnene på korsets folk er netop lovprisningen. Men palmegrens-viftende og hosianna-råbende mennesker i Jesu følge - både dengang og nu - står i fare for *kun* at ville lovsynge og prise Gud, når han makker ret og gør, hvad de ønsker.

En smuk lovsang og et opstemt halleluja kan derfor også være udtryk for en falsk lovsang. Priser vi kun Gud, når vi synes, han makker ret, er det måske bedre at tie. Den falske lovsang - på Amos' tid, blandt skarerne Palmesøndag eller blandt os - kan let ende i et hylekor, som taktfast brøler: Korsfæst, korsfæst!

Selv om vi ikke véd meget om det, ville det være konsekvent, hvis nogle af de hosianna-råbende mennesker et par dage efter var blandt dem, der blev overtalte til at råbe: korsfæst! I lovsangen Palmesøndag sagde man faktisk uden at vide det: korsfæst.

Det siger man, når man beder: *Herre frels*, uden at man taler om Jesu kors eller vor synd, som skal korsfæstes, eller: *Herre være lovet*, men kun når du

makker ret og gør det, vi kan acceptere og synes om.

Det skal dog ikke glemmes, at der i et ægte hosianna og hyldestråb også ligger et *ægte* korsfæst. Hver gang vi hylder Jesus som konge, bekender vi, at vi ikke kan klare livet selv. Når vi giver Gud al ære, korsfæster vi vor egen ære. Når vi priser ham for hans sejr over synden og døden, indrømmer vi, at der ikke findes noget prisværdigt i os selv. Når vi takker ham for Jesu korsfæstelse for vor skyld, beder vi om, at han til stadighed vil korsfæste alt det, som i os strider imod korsets evangelium.

Som korsets folk har vi intet ønske om, at Gud skal rette sig efter vore ønsker om personlig lykke. Det ville være det værste, der kunne ske! Guds sande børn har derimod et ønske: At Herren vil drage ind i deres hjerter og gøre sig til Herre over dem.

Så sangen ikke bliver falsk, så lovsangen ikke larmer, og således at der ikke bag en formel rigtig hyldest ligger had.

De hosianna-hujende og hosianna-berusede mennesker på Palmesøndag kan også ryste én. Sådanne som Amos' ord kan det. I dag synger vi lovsange til Gud i Jesu navn. Forråder vi ham og vil ham til livs på torsdag, håner ham på fredag? Hvad fortæller vore liv på lørdag, mandag, tirsdag og onsdag?

Måske er det på tide for en og anden, ikke at synge lovsange, men forsøge sig med bods- og kla-

gesange. Det kan man også lære i Salmernes bog. NT er ligeledes en vejviser på dette punkt.

Dog skal det med, at Jesu død *også* gjaldt de hosianna råbende mennesker og dem, der ville ham til livs. Også disse - og sådanne af os - vil han frelse, så hulheden kan ophøre og lovsangen tone rent.

Han er jo kongen, også vor konge. Tager vi imod ham som konge, kan vi med taknemmelige hjerter råbe:

Hosianna Davids Søn.

Velsignet være du, Jesus, som kommer til os.

Hosianna i det højeste.

6

Den korsfæstedes navne

Jesus er hans navn. Dette ene navn har han, men kendt er han under mange titler.

Allerede i *Jesus-navnet* er hans gerning antydet. Det er ikke udtryk for en tilfældighed, at netop han skulle kaldes *Jeshua*. Det betyder: Herrens frelse, Herren er frelse, Herren frelser. Som engelen sagde det til Josef:

»Hun (Maria) skal føde en søn, og ham skal du give navnet Jesus; thi han skal frelse sit folk fra dets synder« (Mat. 1,21).

Der var ganske vist mange andre drenge på Jesu tid, som bar navnet Jeshua = Jesus. Hver eneste af disse drenge mindede med deres navn om, at frelsen kommer fra Herren.

Jesus - vor frelser - kom så at sige som en Jesus blandt andre »Jesus'er«, som et menneske blandt andre mennesker. Mens han levede, var det ikke tilstrækkeligt bare at sige Jesus, men man måtte for at kunne skelne ham fra andre sige Jesus *fra Nazaret* eller Jesus Josefs søn eller lignende, udtryk vi kan finde i evangelierne.

Men selv om hans navn er almindeligt, sprænges det almindelige i Jesu person. Han ikke blot minder om, at frelsen kommer fra Gud. *I ham* og i hans

gerninger og ord *findes* nu Guds frelse. Jesus er i sin egen person Guds frelse, igennem ham virker Gud frelse fra Israels og verdens synd.

Efterhånden som tiden gik, var man ikke i tvivl om, hvem man sigtede til, når man sagde Jesus. Jøderne havde sine grunde til at være tilbageholdende med at benytte dette navn. Og de fleste kristne fandt det ubrugeligt for andre end for deres Herre. Ingen i dag i Danmark vil kalde sin dreng Jesus Davidsen eller Jesus Jensen. I spansk-talende, katolske lande findes der dog mange eksempler på, at Jesus-navnet kan benyttes i forbindelse med et almindeligt navn. I fodboldkampe er det ikke så sjældent, man hører om en »Jesus«, som scorer et mål!

Både Jesus og de første kristne gjorde brug af betegnelser, som var mere eller mindre kendt i datiden, for at klargøre Jesu gerning. Flere af disse betegnelser kan kun forstås i lyset af korset. Ja, i så godt som alle titler er der på en eller anden måde en hentydning til Jesu død. Dette betyder naturligvis ikke, at der ikke også er andre ting, som skal understreges, f.eks. Jesu nuværende kongegerning. Men selv i en så ophøjet titel som *Herre*-betegnelsen klinger det med, at den ophøjede Herre, kongernes konge, er identisk med den korsfæstede Jesus (se f.eks. 1.Kor.2,8).

Igennem disse gamle titler, som ikke kan erstatte af mere moderne udtryk, uden at det går ud

over vor forståelse af Jesu person, møder vi, hvad Jesus sagde om sig selv, og hvad de første kristne troede.

En forholdsvis sjælden betegnelse for Jesus er *den anden Adam*, eller den *sidste Adam* (1.Kor. 15,22.45; Rom. 5,12 ff). Ved den første Adam kom synden, ved den anden, nemlig Jesus, kom retfærdigheden.

En storslået illustration til dette findes i Gravkirken i Jerusalem. Til højre for hovedindgangen ligger Golgata, som en trappe fører op til. Før man begiver sig derop, er det imidlertid givende at gå ind »under« Golgata. Her ligger Adams hovedskal. Selv om jeg personligt nødig vil være den, som skal forsvare, at Adam virkelig ligger begravet her, er dette ikke desto mindre en fin illustration til betydningen af Jesu død.

Jesu blod fra Golgatas kors løber ned over Adam, renses ham - og os - fra synd.

Synd og syndere på grund af den første Adams ulydighed.

Retfærdighed og syndstilgivelse ved den anden Adams lydighed, ved Jesu offer. Han gør det helt, som Adam og hans slægt har smadret:

»... ligesom de mange kom til at stå som syndere ved det ene menneskes ulydighed, således skal også de mange komme til at stå som retfærdige ved den enes lydighed« (Rom. 5,19).

Oppe på selve Golgata bliver man mindet om

nogle vigtige linjer, som kan trækkes fra korset til den gamle pagt. Mosaikken med motivet fra Abrahams ofring af Isak minder om dette. Eller rettere: Vædderen, som blev brugt som offer i stedet for Isak, peger frem på Jesus, som blev ofret i stedet for os.

Herfra går tankerne til betegnelsen Jesus *Guds lam*. Med dette udtryk peger Johannes Døber på Jesus:

»Se Guds lam, som bærer verdens synd« (Joh. 1,29).

Uanset hvordan man vil forklare den gammeltestamentlige baggrund for at kalde Jesus Guds lam, eller bare *lammet*, er baggrunden den, at Jesus ved sit offer forløser og skænker frelse.

Man kan tænke på *de to lam*, som hver dag blev slagtet, et om morgenen og et om aftenen (2.Mos. 29,38-40).

Eller man kan tænke på *påskelammet*. Ved påskens indstiftelse i Ægypten skulle et lam slagtes, blodet smøres på dørstolperne, og lammet spises (2. Mos. 12). I Nadverens indstiftelse og i Jesu offerdød finder dette en ny opfyldelse. Samtidig er Jesu sidste måltid sammen med sine disciple en *foregribelse* af det messianske måltid engang (Luk. 22,16). - Jøder i dag mindes ved deres påskefejring både udfrielsen fra det ægyptiske tyranni - og alle andre udfrielser op gennem tiderne - samtidig med

at de også ser frem til den endelige forløsning.

Men først og fremmest er Jesus påskelammet. Paulus har formuleret det klart:

»... også vort påskelam er slagtet, nemlig Kristus« (1.Kor. 5,7).

Eller man kan tænke på *ofrene på Forsoningsdagen*. Yom Kippur, den helligste af alle helligdage i det gamle såvel som i det nye Israel (3. Mos. 16). Mens templet endnu stod, gik ypperstepræsten en gang om året ind i det Allerhelligste. Med blodet af en tyr bestændedes sonedækket. Derved blev ypperstepræsten og hans hus' synder tilgivet. For også en ypperstepræst havde synd, der skulle sones. Derefter blev folkets syndofferbuk slagtet, og blodet fra denne buk blev stænket på sonedækket. Og folkets synder blev tilgivet. Også Guds folk havde synd, der skulle sones. - Til sidst blev en anden buk stillet frem. Ypperstepræsten lagde sine hænder på hovedet af denne levende buk, bekendte alle folkets synder. Herefter blev denne buk sendt ud i ørkenen, som tegn på at folkets synd ikke længere skulle tynge det.

Bukken på Forsoningsdagen - en syndebuk.

Jesus - vor syndebuk!

Udtrykket kender vi fra vores dagligdag. Undertiden er der en, der må tage ansvaret og betale for andres fadæser. Jesus betalte ved sin død for vore overtrædelser.

Eller man kan tænke på det ofte citerede *kapitel 53 hos Esajas*, når man hører om, at Jesus er Guds lam.

»Han blev knust og bar det stille, han oplod ikke sin mund som et lam, der føres hen at slagtes, som et får, der er stumt, når det klippes. - han oplod ikke sin mund« (Es. 53,7).

I et skønt afsnit i Åbenbaringsbogen kommer det frem, hvor stort et indtryk det har gjort på kristne i det første århundrede, at Jesus er lammet. I det hele taget er dette en af de hyppigst forekommende betegnelser i denne bog. På et spørgsmål om, hvem de er, og hvorfra de er kommet, som er iførte de lange hvide klæder, svares der:

»Det er dem, som kommer fra den store trængsel, og de har tvættet deres klæder og gjort dem hvide i lammets blod« (Åb. 7,14).

I forbindelse med Yom Kippur-ofrene havde ypperstepræsten en vigtig funktion. Han ofrede. I Hebræerbrevet kaldes Jesus forholdsvis hyppigt for *Ypperstepræst*. Også han ofrer. Men der er en væsentlig forskel mellem ham og de gammeltestamentlige ypperstepræster.

Jesus ofrede sig selv. Det gjorde de ikke.

Og endnu en vigtig ting:

Ypperstepræsterne gentog ofrene, den ene Yom Kippur efter den anden. Jesu offer skal ikke gentages. Det skete en-gang-for-alle, som det stadige omkvæd lyder f.eks. i kapitel 9 i Hebræerbrevet.

Jesu frivillige offer er også understreget med betegnelsen den *gode hyrde*.

»Jeg er den gode hyrde; den gode hyrde sætter sit liv til for fårene ... Jeg er den gode hyrde; jeg kender mine, og mine kender mig, ligesom Faderen kender mig, og jeg kender Faderen; og jeg sætter mit liv til for fårene« (Joh. 10,11,14f).

Også betegnelsen *Guds Søn* eller *Sønnen* peger i retningen af Golgatas kors. Foruden at betone det nære forhold mellem Jesus og Faderen udtrykkes med denne betegnelse Jesu lydighed. Men hvad der skete på korset er ikke glemt. Det var Guds Søn, der led.

»Er Gud for os, hvem kan da være imod os? Han som jo ikke sparede sin egen Søn, men gav ham hen for os alle, hvor skulle han kunne andet end skænke os alt med ham« (Rom. 8,32).

Samme tanke, at Gud ikke sparede sin egen Søn, kommer frem i det oftest citerede og mest kendte vers i NT:

»Thi således elskede Gud verden, at han gav sin Søn, den enbårne, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv« (Joh. 3,16).

Når der tales om, at Gud *gav*, er ikke blot Langfredag, men også Julenat inkluderet. Gud *gav* sin Søn til verden Julenat. Gud *gav ham hen* til døden Langfredag. Inkarnation og forsoning er en enhed, som ikke kan brydes.

Jesu selvbetegnelse *Menneskesønnen* benyttes i forskellig betydning. Dels tales der om Menneskesønnens jordiske ringhed, dels om Menneskesøn-

nen, som i stor kraft og herlighed skal komme på Himmelenes skyer. Men i de væsentlige lidelsesforudsigelser, som vi allerede har været inde på, tolkes Menneskesønnens funktion i lyset af *Herrens lidende tjener*. Menneskesønnen Jesus tjener ved at give sit liv (jfr. Mark. 10,45).

Betegnelsen, som vi oftest benytter og undertiden uden at tænke på betydningen deraf, nemlig *Kristus* eller *Messias*, peger mangfoldige steder i NT hen på korset. Ligeledes tolkes betegnelser som *profet* og *tjener* om Jesus i korsets lys.

Dette skulle være tilstrækkeligt til at vise, at vi på forskellig måde føres hen til Jesu død ved at beskæftige os med hans titler. Det billede, vi får på denne måde stemmer overens med det billede, der ellers gives af Jesus i NT.

Han dør og skænker os livet. Vi dør i ham og får livet. Ved hans offer er der vundet en evig forløsning. Jeg finder ikke Gud ved at ofre mig i tjeneste for en nødlidende eller egoistisk verden. Jeg finder ham i det, som Jesu navne udtrykker. Og når jeg har fundet frelsen i *Jesu* navn, set at den anden *Adam* har overvundet den første Adams synd, set Jesus som *lammet* og *ypperstepræst*, *Guds Søn* og *Menneskesønnen*, som *Kristus*, *profet* og *tjener*, så har jeg set et så stort glimt af Guds kærlighed, at al tale om vore ofre bliver til intet i forhold til hans offer.

Det offer har også noget at sige en både nødlidende og egoistisk verden i dag.

Kristne elsker og tjener denne verden, fordi Kristus elskede og tjente den først.

7

De tre kors

De mange kors, som er blevet rejst gennem tiderne, har hver sin historie. Ved mange af dem har der sikkert stået en fortvivlet mor, der i smerte over sin søns lidelser har råbt imod Himmelen, fordi netop hendes dreng skulle klynges op på denne måde. Nogle gange selvforskyldt, andre gange på grund af en fejltagelse, men dog lige grusomt og ubarmhjerligt hver gang. Og børn har i nærhed eller på frastand fulgt en fars sidste kamp, en hustru sin mands kamp inden smerterne forsvandt, overvundet af døden.

Ethvert kors fortæller noget. Jesu kors er ingen undtagelse. De to andre kors, der stod på hver sin side af Jesu kors, fortæller også noget.

Tre kors - med hvor mange forbrydere?

Står evangelisternes ord til troende, kan vi være sikre på, at der i hvert fald var to forbrydere, en på hver side af Jesus. Deres forbrydelser, som ikke nærmere specificeres, havde ført dem derop. På det tredje kors hænger Jesus. Set fra nogle af de religiøse ledes synspunkt var han også en forbryder, en forfører, én, der havde ført Israel vild.

Tre kors med tre forbrydere.

Måske har disse ledere set de fleste og de alvorligste forbrydelser på Jesu kors. Han var farlig - på sin måde. Fra en hel anden synsvinkel, fra evangelisternes, var der også underligt nok flest forbrydelser på det midterste kors. Den syndfrie Jesus fører nemlig hele verdens forbrydelser og synder med sig op på sit kors.

Alle tre kors fortæller noget. Ingen af dem fortæller det samme, ikke engang de to kors, hvorpå der hang rigtige forbrydere. Skønt deres forbrydelser er ens, er det budskab, de hver for sig fortæller, forskelligt.

Den ene spotter, bliver ved med at spotte og dør *i* sin synd. Den anden råber om hjælp, om nåde og får lov til at høre et forløsende ord: I dag skal du være med mig i Paradis. Han dør bort *fra* sin synd. Netop fordi Jesus dør *for* syndere.

Det midterste kors fortæller: Synden, hele verdens synd, slettes nu ud. Det er Jesu kors. Det andet kors fortæller: Jesus, du der ikke er en forbryder som vi, du er et fæ, at du frivilligt lader dig klynge op. Den af os, der gentager dette, bliver *i* sin synd. Det tredje kors er et kors til efterfølgelse. Her fortælles der om en synder, ja en forbryder, der så hen på Jesu kors og derved kom til at leve evigt. »Jesus - husk mig!«

Det nye Testamente kender kun disse tre kors. Ganske vist tales der enkelte gange om at tage sit

kors op og blive korsfæstet med Jesus, men de gange er det i overført betydning, hvilket vi vender tilbage til.

Kun tre kors ud af en mangfoldighed af kors. Og af dem er det midterste, Jesu kors, det vigtigste. Men alle tre fortæller noget. Jesu kors forkynnder gode nyheder. Det andet kors fortæller om en, der ikke vil høre tale om gode nyheder. Det tredje om én, som griber om de gode nyheder.

Helt afgørende er det altså, hvad vi ser i Jesu kors. Vi har allerede set, at de første kristne ikke snagede i Jesu lidelser, selv om de aldrig glemte dem. Derimod kunne de aldrig blive trætte af at høre om konsekvenserne af Jesu korsdød. Afgørende er det også for os, hvad *vi* ser.

Det værste er næsten, at man udmærket godt kan se noget forkert uden at spotte på samme måde, som nogle af de forbipasserende gjorde ude ved Jesu kors.

Ser man i Jesu kors et udtryk for menneskers ondskab og fanatisme, ser man noget rigtigt: nogle af de religiøse lederes ondskab, Pilatus' ondskab, Judas' ondskab. Men ser vi ikke mere end denne ondskab, ser vi ikke meget. Hvad hjælper det mig at få at vide, at Jesus blev offer for nogles ondskab? Mange andre er også blevet ofret på det alter. Det giver mig ikke meget håb for mit liv, ingen kraft til at leve livet. Jeg møder ikke Gud ved at beskæftige

mig med menneskers ondskab. Jeg møder heller ikke gode nyheder fra ham.

Ser man i Jesu kors et udtryk for en mand, der tager sig selv og sine ideer alvorligt, ser man også noget rigtigt. Men stadigvæk: Ser man ikke mere, ser man ikke meget. Vel var han tro mod sine ideer og sin livsgerning. Vel kæmpede han for alt det, han havde kært og dødet, da det gjaldt. Og rigtigt er det, at Jesu kors *også* er et kors til efterfølgelse. Men bruger vi kun Jesus, når vi har behov for et eksempel til efterfølgelse, misforstår vi ham. Når det kommer til stykket, er der mange andre, der også kan give gode eksempler til efterfølgelse. Mange andre store verdenshistoriske personer kunne jeg tænke mig at ligne, mange andre fylder mig med beundring. Men det giver mig ingen kraft, og da slet ikke syndernes forladelse. Det fører mig ikke ud af det tyranni, jeg er underlagt, - om jeg vil det eller ej.

Og har vi øjnene åbne for de store lidelser, han blev udsat for, ser vi også noget rigtigt. Vi har allerede set, hvor uhyggeligt raffineret og grusom denne henrettelsesmetode var. Men skaber dette kun medynk hos os, så vi siger: stakkels Jesus, hjælper det ikke os i dag. Mange andre stakler har der været, som i tidernes løb er klynget op. Folk, som har hængt længere end Jesus på et træ, folk, som er blevet pint længere. Menneskers grusomhed, hvad an-

går raffinerede torturmetoder, er efter sigende ikke blevet mindre i vore dage.

Men stadigvæk: det giver ikke kraft, hjælp, håb. Det fjerner ikke det, der skiller mig fra Gud. *Ved at koncentrere mig om, at det var synd for Jesus, tages min synd ikke fra mig.*

Ondskaben skal konstateres. Eksemplet er der til efterfølgelse. Lidelserne var store. Alt sammen er rigtigt. Men sættes det ikke i rigtigt forhold til Jesu døds egentlige funktion, rammer vi alligevel ved siden af. Når det kommer til stykket, er resultatet af en sympatisk rammen ved siden af den samme som en spottende.

Hvad siger da korset, Jesu kors?

Korset anklager, og korset frikender.

På en mærkelig måde *anklager* korset mig. Jeg kan ikke bare være tilskuer eller historiker og så forsøge på at dele sol og vind lige mellem jøder og romere dengang, da Jesus blev naglet til korsets træ. På en mærkelig måde var *jeg* også med den gang, selv om det svimler for mig at tænke den tanke til ende. Men bedre er det at lade det svimle for en, når man forsøger at gennemtænke Guds tanker, således som de er åbenbaret i Bibelen, end at alt bliver klart, logisk, fornuftigt.

Jeg var med til at klynge ham op, selv om jeg ikke var der. Min synd bragte ham derop, sammen med alle andre menneskers forsyndelser. Det var

også min skyld, at han blev forladt af Gud.

Guds lov, hans hellige vilje anklager. Når Guds hellige krav møder mig, lukkes munden på mig. Jeg står tavs, blottet, kan ikke sige noget til forsvar. Jeg anklages, som synder, som oprører, som morder, som tyv, som horkarl osv. Men også ved korset - evangeliets højdepunkt, Guds kærligheds højdepunkt - anklages jeg. Også korset lukker munden på mig. For hvis det er rigtigt, at Jesus med dette offer også tager min synd, mit oprør, min død på sig, er det også rigtigt, at der også var tænkt på mig, så var jeg også med til at hænge ham derop.

Men heller ikke i denne anklage er livet at finde. Tværtimod er det en byrde mere at bære. Lykkeligtvis er hovedmeningen med Jesu kors da heller ikke at anklage. Korset frikender også.

Korset *frikender* en forbryder og dermed også mig. Korset, kærlighedens kors, forkynder kærlighed til en hadsk, syg og kærlighedsløs verden. Korset forkynder udslettelse af synd, et gældsbevis er betalt, ingen kreditorer har længere krav på noget. Korset åbner munden på os, så vi i sandhed kan sige *Far* til Gud. Og jubel i vore hjerter: O dyb af rigdom og indsigt og visdom hos Gud.

Korset, Guds grænseløse kærlighed, *også* til mig! *Korset, min redning - den eneste!*

Jesu kors stiller spørgsmål, som jeg aldrig kan blive færdig med. De rammer ind i mit allerinder-

ste, fordi det har med noget grundlæggende at gøre: mit forhold til Gud.

Korset giver svar på spørgsmålet: Hvorfor og hvordan kan jeg kalde den mægtige og store Gud min Far?

Er det, fordi jeg ikke var med ude ved Golgata? - Jeg var der også!

Er det, fordi vi ikke råbte: Korsfæst, korsfæst ham! - Vi har også råbt vores.

Er det, fordi vi ikke hamrede ham til korset? - Vi - også vi - har slået vore søm i.

Korset, kærlighedens kors, fortæller på denne baggrund noget stærkt om Guds kærlighed. Hvilken kærlighed han har til sin syndige skabning! Kærlighedens Gud møder os og elsker os, ikke fordi vi var gode eller råbte efter hjælp. Han elsker, selv om der ikke er noget at elske. Og når vi som kristne standser op ved spørgsmålet, hvorfor vi stadigvæk må kaldes Guds børn, er det ikke på grund af vores kærlighed til ham eller vore liv og ydelser for ham, men stadigvæk på grund af hans ubegribelige kærlighed.

Det er rigtigt, at vi er kaldet til et liv, som svarer til kærlighedens død, sådan som Jesus viser os den. Det skal vi vende tilbage til. Men Gud elsker os ikke på grund af vore frugter, Gud kommer ikke til os, fordi vi eventuelt har de rigtige tanker om ham. Han kommer til os, sådan som vi er, som de syndere

vi er, i sin kærlighed.

I begyndelsen talte vi om den mur, som korsets folk, de kristne, har bygget op om korset. En mur, så tyk og høj, at mennesker i dag og ved tidligere lejligheder ikke har kunnet øjne korset.

De kristne skjulte korset. Også vi står i fare for at lægge en sten til denne mur. Men samtidig har vi med vore liv også mulighed for at rive en sten ud, eller et par, således at der bliver et hul eller en lille sprække i denne tykke mur.

En sprække ind til korset. En åbning, som giver livschancen for mennesker. Er vi ikke med til at bryde et hul, fjerne nogle barrikader, rydde en vej, sådan som f.eks. Johannes Døber gjorde det, kommer vi let til at tage livschancen fra mennesker.

Det ryster en, hvor mange livschancer der er taget fra små børn i mors liv. Men det er fuldt ud lige så rystende, hvor let vi som kristne kommer ud over dette problem, når vi tænker på den livets chance, vi tager fra andre mennesker.

Kun ganske få mennesker kan beskæftige sig med Kristus på korset uden at tænke på de kristne. Det er der intet at sige til. Kun ganske få kan ignorere kristendommens historie af gammel eller nyere dato.

De fleste mennesker enten tiltrækkes eller frastødes af Jesu kors, alt efter som de tiltrækkes eller frastødes af korsets folk. Sådan er det nu engang.

Og det er da heller ikke en fremmed tanke for Bibelen, at de kristne repræsenterer Kristus. De bærer jo hans navn.

Går vi igen ud fra de tre kors på Golgata-højen og ser på dem fra denne synsvinkel, taler de også. Ser man korset fra en side, siger det ét, ser man det fra en anden side, siger det noget andet.

Står man bag det kors, hvorpå der er hængt en forbryder, som råber til Jesus om hjælp, er der mulighed for, at man kan få øje på betydningen af Jesu kors. Er vi som korsets folk et bekendende folk, et folk der bekender troen på den korsfæstede, men også bekender delagtighed i fælles synd, er der mulighed for at åbne en sprække for kærlighedens kors.

Den dag, vi er færdige med at bekende troen på den korsfæstede, er vi færdige som kristne. Og den dag, vi er færdige med at bekende vore egne synder, er vi også færdige som kristne. Og livs-chancen er hermed taget fra andre.

Står vi på den anden side af Jesu kors og ser dette kors igennem den forbryder, der håner og spotter Jesus, er der ikke stor sandsynlighed for, at vi får øjnene op for de gode nyheder i Jesu kors.

Som beretningen står, er der her tale om en, som håner Jesus, fordi han ikke har tillid til ham, ikke har tro, ikke sætter sit håb til ham. Ingen kristen kan beklage sig over, at mennesker ikke ser Jesus,

hvis de beskæftiger sig med ham fra en sådan spottende synsvinkel.

De to kors kan imidlertid ikke blot bruges som typer på »verden« og »de kristne«. Også blandt *kristne* findes disse to typer. Ser man på den ene, ser man ikke Jesus, ser man på den anden, er der mulighed herfor. Den spot, som ikke-kristne spotter den korsfæstede med, er for intet at regne i sammenligning med den hån og spot, et menneske forårsager, når det bekender troen på Jesus, men alligevel lever for sig selv.

Den kristne, som spotter med sit liv, tager livschancen fra andre mennesker. Bringer død over andre mennesker, eller rettere: *fastholder* andre mennesker i døden.

På forskellig måde taler de tre kors. Stærkest skulle Jesu kors tale. På grund af muren eller på grund af, at mennesker ser på Jesu kors gennem korsets folk, har vi ofte været med til at neddæmpe råbet om kærlighed, kærlighedserklæringen fra Guds side.

8

Korset i dets sammenhæng

Koncentrerer man sig om en vigtig ting i vores kristne tro, kan der være fare for, at man ikke ser den *sammenhæng*, der er til andre vigtige forhold. Vi har til en vis grad isoleret korset i det foregående. Vi har gjort det for at kunne fæstne vores opmærksomhed på centrum. Men dette centrum må alligevel ikke isoleres. Det står i en sammenhæng, en guddommelig sammenhæng.

Korset er således meningsløst uden en åben grav!

Langfredag bliver først meningsfyldt *for os* i lyset af Påskesøndag.

Da Josef af Arimatæa, et fornemt medlem af det jødiske råd, fik tilladelse til at tage Jesu legeme ned af korset, svøbe det i et liglagen og lægge det i en klippegrav, var et kapitel i historien om Jesus til ende. Et slutpunkt var nået. Jesu jordiske gerning var tilendebragt. Men det er ikke et absolut slutpunkt, som nås på Golgatas kors. Slutpunktet her er begyndelsespunktet til et helt nyt kapitel. Efter at Jesu nogle ganske få uger havde været sammen med sine disciple, *fortsætter* han sin gerning. Nu ikke personligt nærværende på jorden, men alligevel er

han som den fraværende nærværende ved sin Hellige Ånd. Og i Himmelen fortsætter han sin himmelske gerning. Der er han ikke den passive.

Kors-pælen stod stadigvæk ude på Golgata-højen, nu tom. Men der blev atter brug for den. Verdens ondskab fortsætter. Også andre uskyldige må i fremtiden lide denne nederdrægtige død. Men der bliver aldrig mere brug for den pæl til Guds Søn. Når han kommer igen, er det ikke nødvendigt for vores frelse, at han endnu en gang klynges op på korset. Én gang var tilstrækkeligt. Ved sin genkomst kommer han i stor magt og herlighed til frelse for dem, som bier og venter på ham.

Selv uden en åben og tom grav kunne det vel tænkes, at mange af Jesu tanker ville leve videre. Sådan som tanker fra mange andre af verdenshistoriens store mænd også lever videre efter deres død. Mennesker, som ikke tror, at Jesus var Guds Søn, og ikke tror, at Jesus er opstået fra de døde, kan have et endog meget positivt forhold til mange af hans tanker.

Sådanne positive tanker om Jesus er imidlertid også meningsløse, hvis de isoleres både fra korset og fra den åbne grav.

Når man lever i korsets by og det hellige land, er der mulighed for, at denne guddommelige *sammenhæng* langsomt kan gå op for en. Og dette på en ganske speciel måde. På en enkelt formiddag

kan nogle begivenheder i Jesu liv knyttes sammen, begivenheder som ellers er spredt ud over et helt kirkeår.

På en formiddag kan man så at sige nå at fejre jul, påske, pinse og himmelfart samtidig med, at man bliver mindet om Jesu genkomst. Man kan begynde med at tage til Betlehem, krybbens by, der bare ligger et kvarters kørsel fra korsets by. Og efter at have sunget julesalmer - måske på en varm sommerdag! - kan man fortsætte med at synge passions-salmer og opstandelsessalmer i Gravkirken eller i Gravhaven i Jerusalem. På ens fortsatte tur inden for det gamle Jerusalems mure kan man tage sig selv i at gå og tænke på, at nogle Jesustroende jøder en gang gik her og vidnede om deres opstandne Herre. De gjorde det i Helligåndens kraft; efter Opstandelses-dagen kom jo Pinsedagen. Og lidt senere kan man stå på Oliebjerget, blive mindet om Jesu Himmelfart, synge salmer om hans kongegerning og tænke på, at en dag i fremtiden kommer alle til at indrømme, at den korsfæstede og opstandne er kongernes Konge og herrernes Herre.

Dette giver en sammenhæng. En dimension, som undertiden er mistet, lukker sig op. For indbyrdes tolker disse store begivenheder i Jesu liv hinanden.

I Påskedagens lys ser vi, at korset ikke er meningsløshed, ikke tragedie, ikke uheldigt justits-

mord, ikke afslutningen for en mand, der bare var tro mod sine idealer. Korset og den åbne grav taler om sejr, sejr over døden, og da døden er en følge af synden, også sejr over synden. Af de fire evangelister er det Johannes, som stærkest understreger denne sammenhæng. Jesu ophøjede stilling i Himme-
len *nu* nås først gennem hans *ophøjelse* - på korset!

Uden kors er der ingen kristendom, ingen syndsforladelse, ingen mulighed for fred med Gud. Men uden opstandelse var dette budskab alligevel intet. Og uden troen på Jesu opstandelse kunne Jesu disciple slet ikke have bragt verden de gode nyheder om frelsen i Jesu kors - set i opstandelsens lys.

Men ikke blot forstås korset kun i den åbne gravs lys. Også Jesu opstandelse forstås først rigtigt på korsets baggrund. Det er den døde - stendøde - Jesus, som opstår. Alle tanker om »opstandelse« i betydningen, at hans ord opstår i vore hjerter, når vi hører om ham, var fuldstændigt fremmede for de første disciple. Sådanne tanker var for øvrigt også fremmede for den daværende verden. Dette er en opfindelse, som stammer fra vor egen tid og vore egne tanker, men som ikke svarer til urmenighedens opstandelsestro.

Et hurtigt blik igennem f.eks. Apostlenes Gerninger viser, at for de første kristne i Jerusalems gader var den opstandne Herre, som de prædikede om, identisk med den korsfæstede Jesus fra Naza-

ret. En opstandelsesforkyndelse med udgangspunkt i Jesu død er netop det karakteristiske for urmenighedens forkyndelse. Også for dem var der sammenhæng.

I begyndelsen af Apostlenes Gerninger skriver Lukas:

»For dem (apostlene) havde han også, efter sin lidelse, med mange beviser fremstillet sig som den levende, idet han viste sig for dem i fyrretyve dage og talte om, hvad der hører Guds rige til« (Ap. G. 1,3).

Der kan overhovedet ikke være tvivl om, hvad Lukas her sigter til. Den korsfæstede talte som den opstandne til sine venner. I de følgende vers fortælles, at den opstandne *spiser* sammen med disciplene, *taler* med dem, *forlader* dem. Hvor utroligt det end lyder, er dog Lukas overbevist om, at det, han fortæller om, ikke skyldes disciplenes drømme eller hallucinationer. Det er den virkelige virkelighed, han beskriver og forkynnder.

Mellem korset og den åbne grav på den ene side og Jesu genkomst på den anden side er der også sammenhæng. Da Jesus havde taget afsked med sine disciple på Oliebjerget, lyder englenes budskab til de noget desorienterede disciple:

»I galilæiske mænd, hvorfor står I og ser op imod Himmelen? Denne Jesus, som er optaget fra jer til Himmelen, han skal komme igen på samme måde, som I har set ham fare til Himmelen« (Ap. G. 1,11).

Mens vi venter og ser *fremad* mod denne dag, hvor Jesus igen skal komme til syne, er vi dog ikke

overladt til os selv. *Den fraværende er den nærværende* - i sit ord, i sine sakramenter og ved sin Ånd. At den fraværende Jesus er den nærværende kommer måske stærkest til udtryk i nadverliturgien:

»Den korsfæstede og opstandne frelser, vor Herre Jesus Kristus, som nu har givet jer sit hellige legeme og blod...«

Den korsfæstede og opstandne frelser, som en gang skal komme, kommer også *nu* til sine troende.

Ikke blot er der sammenhæng mellem Jesu kors og det, som senere skete, og som senere skal ske. Der går også tråde fra Jesu kors bagud i tiden.

Korsets mand er identisk med krybbens barn.

Også korset og krybben tolker gensidigt hinanden. Uden kors bliver budskabet om barnet i krybben i bedste fald kun romantik. Men også omvendt: Hvis den korsfæstede kun er et menneske, som alle andre mennesker og ikke Guds Søn på en speciel måde, fjernes vore synder ikke ved hans korsdød. Også set fra denne vinkel bliver korset i givet fald meningsløst. »*Påske og pinse udsprang af jul*« (DDS 368).

Men linierne går endnu længere tilbage i tiden: barnet i krybben, manden på korset og den opstandne, som gik ud af sin grav, han var den, som Guds profeter forkyndte skulle komme. Og ikke nok med dette. Ved Kristus er alle ting skabt. Han var til før skabelsen. Og før skabelsen blev vi ud-

valgt i ham. Om Guds vidunderlige mysterium, udvælgelsen i Kristus, siger Paulus:

»Lovet være Gud, vor Herres Jesu Kristi Fader, som i Kristus har velsignet os med al den himmelske verdens åndelige velsignelse. Thi før verdens grundvold blev lagt, har han udvalgt os i ham...« (Efs. 1,3-4).

Linierne i den guddommelige sammenhæng går fra evighed til evighed, med korset som midtpunkt. Idet denne verdens herskere får ram på Jesus, udfører de uden at ville det og uden at vide det Guds mysterium. Som Paulus siger det:

»Nej, vi taler Guds visdom, den hemmelige, skjulte, som Gud før verdensløbets begyndelse har forudbestemt for at føre os til herlighed. Den har ingen af denne verdens herskere kendt; thi hvis de havde kendt den, ville de ikke havde korsfæstet herlighedens Herre; men den er, som der står skrevet: 'hvad intet øje har set og intet øre hørt, og hvad der ikke er opkommet i noget menneskes hjerte, hvad Gud har beredt for dem, der elsker ham'« (1.Kor. 2,7-9).

Denne guddommelige sammenhæng giver også vore liv en dyb sammenhæng. Idet vi både ser bagud i tiden og fremad, både ser på det, som Gud allerede *har* gjort, og på det, som han i fremtiden *vil* gøre, får vore liv sammenhæng og mening.

9

Den korsfæstede - også det bedre selskabs ven

Som kristne er vi på forhånd på syndernes side. Vi véd, at vi skal være det, fordi Jesus var det. Ordene farisæer og farisæisme fylder os derimod med foragt, fordi disse ord for os er helt igennem negativt ladede. De betyder for os det samme som hykler og hykleri.

Nu tales der rigtignok meget om farisæernes hykleri i NT. Alligevel ville det være en grov forvrængning af det historiske billede af farisæerne på Jesu tid at sætte et lighedstegn mellem dem og hykleri. Hvis man læser deres egne skrifter, opdager man, at også mange af dem havde øje for hykleriets fare. Hertil kommer, at den tidligere farisæer Paulus, som ellers nok kan være kritisk mod sin fortid som farisæer, efter at han er blevet kristen, kan benytte ordet farisæer i en helt igennem positiv betydning. Da han skal forsvare sig foran det store råd, Synedriet, i Jerusalem, kan han, en lang årrække efter, at han er blevet kristen, sige: »Brødre, *jeg er farisæer* og stammer fra farisæerne...« (Ap. G. 23,6). I dette tilfælde har ordet farisæer en positiv betydning.

Dette udsagn af Paulus - sagt i en presset situation - forandrer naturligvis ikke den kendsgerning, at Jesus taler synderes sag. Men det kan måske åbne for nogle perspektiver, som af og til er blevet glemt.

Det er jo rigtigt, at Jesus er synderes ven. Han taler til *store* og åbenbare syndere, han hjælper dem, tilgiver dem, kalder ad dem, har bordfællesskab med dem. Jesus er på denne måde virkelig i *dårligt selskab*, sådan som titlen lød på en bog, der blev udgivet for nogle år siden. Men man overser ofte, at Jesus også findes i *det bedre selskab*. Han taler også til *små syndere*, kalder ad dem, er parat til at tilgive dem, har også bordfællesskab med dem. Han sidder sammen med *store* syndere, hvis synd er åbenbar for alle, men også sammen med »mindre«¹ syndere. Netop fordi Gud bruger en anden målestok end vi, findes han også i det bedre selskab, fordi det bedre selskab også består af syndere. For Gud er synd synd, også lille synd er synd.

Hvis en kirke eller en kristen menighedssammenhæng ikke kan byde en »stor«² synder og et dybt faldet menneske velkommen i Jesu navn, er der noget fundamentalt galt. I så fald er korsets folk kommet langt bort fra den korsfæstede, som selv på sit kors kunne byde en »stor«³ synder velkommen i Guds rige. Hvad Jesus havde gjort så ofte i sit liv, gjorde han også på sit kors. Hans ord til røveren på korset viser dette.

Men der er også noget fundamentalt galt med en kirke eller menighed, som ikke kan byde en farisæer eller en anden repræsentant fra det bedre selskab velkommen i Guds rige. Også ham er der plads til, netop fordi han er en synder, ganske vist på sin måde. Jesus kaldte i hvert fald ad sådanne i sit liv. Og på sit kors var han ikke anderledes! »Fader! tilgiv dem; thi de ved ikke, hvad de gør.« (Luk. 23,24).

Nu behøver man ikke læse længe i evangelierne for at finde ud af, at det hurtigt kom til en konflikt mellem Jesus og det bedre selskab. Jesu handlinger på sabbaten, hans forståelse og kritik af den fædrene overlevering, hans forståelse af sig selv og hans autoritative tale var nogle af årsagerne til denne konflikt. Ikke mindst vakte hans omgang med den tids tabere forargelse i det bedre selskab. Når man i dette selskab drøftede tilfældet Jesus, lød det: »Se, hvilken frådser og dranker, ven med toldere og syndere« (Mat. 11,19). På Guds vegne tilgiver han synderinder deres synd, han sidder til bords med landsforræddere, der er gået i romermagtens tjeneste, og han lover, at en røver skal få del i Guds rige. Uden at legitimere eller dække over de »store« synderes synd, solidariserer han sig med dem. Det er netop syndere, han er kommet for at frelse.

Men vi læser vort NT dårligt, hvis vi mener, at Jesus solidariserer sig med *en* gruppe af syndere på en anden gruppes bekostning.

Han har bordfællesskab med de »store« syndere til de »små« synderes forargelse. Men han har altså også bordfællesskab med de »små« syndere, farisæerne. Da alle er lige store syndere for Gud, må begge parter finde sig i, at Jesus kommer i begge selskaber. Den dybt faldne synder må også acceptere, at Jesus kommer i det bedre selskab. Man læser med bind for øjnene, hvis man hævder, at Jesus kun kom i det dårlige selskab.

Jesus er *alles* ven. Også farisæernes ven. Når det kommer til stykket, er farisæerne også dybt faldne, bare på deres facon.

Jesus forener.

Det er ikke kun mennesker, der moralsk set er de dybt faldne, som findes i Jesu følgeskab. Også andre er med. De forenes i troen på Jesus. De forskellige kaldelsesberetninger og discipelfortegnelser vidner også om, at Jesus forener mennesker med vidt forskellig baggrund. I Johannesevangeliet fortælles der om, at endog mange fra det store råd kom til tro. På grund af frygt for farisæerne og af ængstelse for at blive udelukket af synagogen turde de dog ikke bekende det (Joh. 12,42). Nikodemus, som kom til Jesus om natten, hørte også med til farisæerne (Johs. 3,1).

»Store« og »små« syndere forenes om Jesus. Og de, der lå »midt imellem«, kom også med i »selskabet«, f.eks. Jakob og Johannes, Peter og Andreas.

Igen et vidnesbyrd om, at Jesus ikke har haft et ønske om at forfordele en gruppe på en andens bekostning.

At der sikkert har været flest »store« syndere omkring Jesus, hænger ganske enkelt sammen med, at »små« syndere har så forfærdeligt svært ved at se, at Jesus også er kommet for at frelse dem, da deres synd ikke er så åbenbar som andres.

I vor situation i dag er det ikke et uvæsentligt punkt at få slået fast, at Jesus også vil have med det bedre selskab at gøre. De fleste mennesker i kristne sammenhænge hører jo med til dette selskab.

Hvis Jesus ikke *også* er farisæernes ven, har vi, der er kristne, ikke en chance, intet håb.

Hører man kun, at Jesus er de »store« synderes ven, kan man let komme helt skævt ind på tingene. Og man kan føle sig helt sat udenfor. For man er hverken morder, tyv, røver, ægteskabsbryder eller prostitueret. Løsningen er naturligvis ikke at forsøge at sidde og tænke på alle de andre. For så er man jo en farisæer i dette ords negative og allerværste betydning.

Løsningen er, at Jesus også vil have med det bedre selskab at gøre, lige præcis som det bedre selskab nu er. I NT er der da også tilstrækkeligt materiale til at vise, hvordan de »små« syndere tiltales af Jesus.

Hvis Jesus ikke ville have med det bedre selskab at gøre, havde der ikke været nogen som helst

grund til at radikalisere forståelsen af synd. Når Jesus taler radikalt om synden, er det netop for at vise, at han ikke kun er de »store« synderes ven.

I Bjergprædikenen siger Jesus, at den, der bliver vred på sin broder, er en morder. Og den, der begærer en andens hustru, er en ægteskabsbryder. Disse ord er sagt til hans disciple, som sammen med farisæerne kunne stå i fare for ikke at anerkende, at de også var syndere.

På denne måde sættes farisæeren og synderen i samme kategori. For hvem tør nu påstå, at man ikke har syndet?

Ingen af de to parter kan nu stå med åben pande foran Gud. Begge parter har noget at bekende, noget at få gjort op og noget at få tilgivelse for. Er synd forstået på denne måde, må vi alle bøje os. I mødet med Jesu tale om synd lærer også det bedre selskab at bede tolderens bøn: »Gud, vær mig synders nådig« (Luk. 18,13).

I denne bøn bliver alle forenet. Den store synder bekender og får tilgivelse. Det bedre selskab får færten af, at synd ikke blot har med den ydre livsførelse at gøre. Også her bekendes synd. Og begge parter forenes i tilgivelsens ord fra den korsfæstede, som engang bar alles synder. Ikke kun de »store«, ikke kun de »små«. Heller ikke kun dem »midt imellem«. Men alles.

Også *i kampen* mod synden forenes synderen og

farisæeren, når begge parter gratis har fået det nye liv skænket. I denne kamp lurer hovmodet og hykleriet for begge parter.

Alligevel skal det nye liv i troen på Jesus leves med kærlighedens frugter. Tyven skal ikke mere stjæle, morderen skal ikke mere slå ihjel. Den prostituerede må finde sig et andet erhverv. På en lang række punkter kaldes den »store« synder til at leve et liv, som for en ydre betragtning ligner farisæerens. Selv om det let kan misforstås, er den kristne faktisk sat til at videreføre en lang række af de punkter, som stod på dagsordenen for den tids farisæere!

Det kan i denne forbindelse være værd at minde om, at det ikke var »syndere og toldere«, som havde det slidsomme arbejde med at samle Nazarets drenge i synagogen for at undervise dem i Guds ord. Det var ikke synderne og tolderne, som var de menneskelige redskaber for, at Jesus fik indsigt i Den Hellige Skrift. Det var ikke syndere og toldere, som i »hedningernes Galilæa« kæmpede for, at Guds ord blev hørt i dette på en række punkter sekulariserede område.

Det diskvalificerer ikke nogen at forsøge at tage Guds åbenbaring alvorlig eller at spørge efter Guds vilje. Den kristne gør det da og skal gøre det. Som et menneske, der er født påny, kaldes han ud i et helt nyt liv. Mange mennesker kan ganske vist *efter-*

abe det nyt livs kendetegn, uden at være født af Gud. Professor Odeberg rammer i sin bog 'Farisæisme og kristendom' ret, når han taler om *et dresseret dyr*, som kan bringes til at opføre sig som et menneske, uden at det er blevet et menneske. Mange i det bedre selskab kan netop sammenlignes med et sådant dyr, der er dresseret. Som de moralsk uangribelige og »retfærdige« ser sådanne mennesker ikke behovet for en ny fødsel og syndernes forladelse.

Men efter at man er blevet et nyt menneske ved troen på Jesus, holder heller ikke de tidligere moralsk uangribelige op med at spørge efter Guds vilje. Udgangspunktet er bare nu et helt andet.

Jesu kors er det nye livs udgangspunkt.

Under korset finder man ly. Jesu kors fortæller, at han elsker syndere. Han dør for hjælpeløst fortabte. Han elsker også det bedre selskab, fordi også det hører med til det hjælpeløst fortabte. Når han i sine diskussioner taler hårdere til dem end til andre, er det jo ikke bare for at vinde en diskussion. Han taler hårdt, fordi han elsker dem. Fordi han er alles ven, er han også deres ven.

Det nye liv i Kristus er for de »store« syndere et radikalt brud med fortiden. For de »små« syndere, det bedre selskab, er udgangspunktet radikalt nyt, hvorimod det nye liv for en ydre betragtning på mange punkter kan minde om ens tidligere liv. I dette nye liv står begge parter i kampen mod hykle-

riet og hovmodet. For overalt, hvor der er etisk fremgang på det ydre plan, lurder denne fare. Helt tilfældigt er det vist ikke, at Jesus en gang, da han ville advare imod farisæernes hykleri, henvendte sig *først og fremmest til sine disciple* og sagde: »Tag jer i vare for farisæernes surdej - hykleriet!« (Luk. 12,1).

Den tidligere farisæer i det bedre selskab, som er blevet frelst af Jesus, stod i fare for igen at koncentrere sig om sig selv og sin etiske fremgang. Synderen, den »store« synder, stod ligeledes i fare for at beskæftige sig mest med sine fremskridt.

Samme fare står vi som kristne i i dag. Når det kommer til stykket, er det nemlig os, der for en ydre betragtning ligner farisæerne på Jesu tid mest. Vi har ganske vist læst evangeliet så godt, at vi ikke former farisæerens bøn med vore læber. Men selv når vi siger: »Gud, vær mig synder nådig«, ligger der ofte et stolt hjerte bagved.

At Jesus er farisæernes og det bedre selskabs ven - også deres ven - betyder, at han tager imod dem, sådan som de er. På forhånd kræver han ikke af dem, at de skal lave sig om. Og som han forandrer de store syndere, forandrer han også det bedre selskab. Så begge parter kan forenes i fælles bekendelse af synden, i fælles kamp mod synden og i fælles glæde over, at Jesus er alles ven.

Thi: fordi Jesus er synderes ven, er han også fari-

sæernes ven.

I Kedrons dal, ikke langt fra Getsemane have, står der i dag som på Jesu tid et pragtfuldt gravmæle. Det bærer navnet Davids søns, Absalons navn, selv om det tilhører en senere tid. Men det lå der også på Jesu tid. Flere gange må Jesus have set dette pragtfulde gravmæle.

I sin ve-tale over farisæerne, siger Jesus:

»... I er jo ligesom kalkede grave, der jo udvendig ser kønne ud, men indvendig er fulde af dødningeben og alskens urenhed« (Matt. 23,27).

Når man i dag ser dette gravmæle i Jerusalem, kan man ikke lade være med at tænke på dette ord. At Jesus kom for at frelse også sådanne mennesker, viser storheden i Guds kærlighed. At Jesus ikke ønsker, at vort liv skal sammenlignes med facader, der ser kønne ud, men indvendig er som dødningeben, skulle være selvindlysende.

Når vi læser sådant et vers i NT, tænker vi på datidens farisæere. Vi skal ikke standse her. Heller ikke blot tænke på vor tids »farisæere« i Israel i dag. Men vi skal tænke på os selv. Alt for ofte er vi som kirke at sammenligne med farisæerne, når dette ord også tages i sin allerværste betydning.

Men stadigvæk: Han kom også for sådannes skyld, for at rense ud, skabe noget nyt. Han kommer også til os, som i dag er de moralsk uangribelige kirke- og missionsfolk, for at skabe noget nyt.

10 I den korsfæstede og opstandnes fodspor

Kristnes livsvej kan forme sig meget forskelligt. Fælles for alle kristne er dog, at de følger i den korsfæstedes fodspor. Også vi har vor Via Dolorosa, sådan som Jesus havde sin.

Når vi i vores liv får et kors, som også vi skal bære, er det af stor betydning, at vi tænker rigtigt om dette kors. Og sætter det i den rette forbindelse med Jesu kors. Hvis ikke, misforstår vi det hele. Og vi kommer let til at segne under byrderne af vort eget kors.

Det rigtige udgangspunkt for at forstå vort eget kors finder vi i den tomme grav og Jesu tomme kors. Er vi præget og styret af dette, segner vi ikke.

Lad os en sidste gang vende tilbage til Via Dolorosa, vejen som Jesus gik med sit kors, og vejen som alle turister må gå for ret at kunne hævde, at man har været i Jerusalem. Det er ikke en nyhed, at mange kristne frastødes af den »hellige humbug«, sådan som man fornemmer den, og man føler sig generet og forstyrret af selv-autoriserede guider og ivrige sælgere, som ikke kan lade en i fred i ens søgen efter andagt på Via Dolorosa. Meget anderledes

har jeg det vel heller ikke selv. I hvert fald er det ikke det sted, man først søger hen til, dersom man søger opbyggelse for sit kristenliv.

Alligevel sætter en »meditationstur« på Via Dolorosa tankerne i gang. For også her må man *kæmpe*, hvis man vil have noget ud af det og ikke er tilfreds med bare at se bygninger og sten.

Kampen i dag på Via Dolorosa for at mindes Jesu vej til sit kors, er identisk med kampen i det daglige kristenliv. Også dette leves til stadighed under forstyrrelser. Altid er der mennesker eller forhold, som vil fange vores opmærksomhed, så vi ikke ser Jesu kors og de gode konsekvenser heraf - for os. En tur i Jesu fodspor på Via Dolorosa med Bibelen som guide, ikke blot *minder* os om, at vi er *i* verden. Det *erfares* på en yderst håndgribelig måde. Også her står man i kampen mod alt det, der vil fjerne os fra centrum i vores kristne tro. Da forholdene for os *i* verden altid er sådan, behøver man, når tingene ses fra denne synsvinkel, ikke at beklage sig over Via Dolorosa. Heller ikke over at nogle sentimentale forestillinger om Jesu vej bliver taget fra en. Hellere dette, end at lade Walt Disney komme til og bygge en Via Dolorosa, som ville svare til vore forventninger!

Når evangelisterne fortæller om vejen, Jesus gik, begynder de naturligvis ved domsstedet og slutter ved henrettelsesstedet. Det samme gør vi i vore tan-

ker ved påsketide. Sådan var vejen for Jesus: fra dommen til korsdøden.

Vil vi derimod lære historien om *vort eget kors* at kende, er det ikke sikkert, at vi skal starte, hvor Jesus begyndte. Naturligvis skal disse ting ikke presses. Men måske er det bedre i tankerne at begynde ude ved Jesu kors og den tomme grav. Ikke for at blive derude. Ikke for at undgå vor egen Via Dolorosa. Men for netop at give den det rigtige perspektiv og det rigtige indhold. På denne måde kan visse misforståelser undgås.

Et er sikkert: Selv om Jesus ved flere lejligheder sagde til sine disciple, at de skulle tage korset op og følge ham, skulle hverken de eller vi bære hans kors. Jesus havde *sit* kors. Kun én person har hjulpet Jesus med at bære hans kors, nemlig Simon af Kyrene. Bortset fra denne episode er der i NT intet eksempel på, at *vi* skal bære Jesu kors.

Når evangelierne taler om at tage korset op og vandre i hans fodspor, er det altid formuleret sådan, at den enkelte discipel skal tage *sit* kors op.

Jesus havde *sit* kors. Enhver, der lever i efterfølgelse af ham, får *sit*. Mellem Jesu kors og vort kors er der en nøje sammenhæng, hvilket NT ikke er i tvivl om. Men hans kors og vort kors falder ikke sammen. De sammenblandes heller ikke. Faktisk er det sådan, at vort kors først forstås rigtigt, når det ses i lyset af Jesu kors.

Slutpunktet for Jesu Via Dolorosa bliver udgangspunktet for vor Via Dolorosa.

Fra korset og opstandelsens have sendes vi ud på vor vej. Og til Jesu kors vender vi tilbage for ikke at bukke under for byrderne af vort eget kors.

På en række punkter ligner vor Via Dolorosa den vej, som Jesus gik. Men der er en stor forskel. - »Blev Paulus korsfæstet for jer?« spørger Paulus menigheden i Korint (1. Kor. 1,13). Menigheden måtte naturligvis svare NEJ. Jesu kors har enestående konsekvenser. Han er forsoneren. Vort kors har ikke dette mål. Alligevel er der en række punkter på vor »Via Dolorosa«, som ligner den vej, Jesus gik.

Og:

»Disciplen må være tilfreds, når det går ham som hans mester, og tjeneren, når det går ham som hans herre. Har de kaldt husbonden Beelzebul, hvor meget mere da ikke hans husfolk« (Mat. 10,25).

Vi har været inde på, at der i Markus-evangeliet er tre såkaldte *lidelsesforudsigelser*. Efter at Jesus i den første har talt om sine kommende lidelser, taler han til sine disciple om deres Via Dolorosa:

»Hvis nogen vil gå i mit spor, skal han fornægte sig selv og tage sit kors op og følge mig. Thi den, som vil frelse sit liv, skal miste det; men den, som mister sit liv for min og evangeliets skyld, han skal frelse det« (Mark. 8,34-35).

Det er ikke den letteste, men den rigtige vej, Guds vej, disciplene skal spørge efter. Det er ikke deres tanker om Gud, men Guds tanker om dem, der skal styre dem. Det vigtigste er ikke at redde sit

liv. De må være forberedte på også at dø for Jesu navns skyld.

Det værste, der kan ske, er ikke at dø, men at leve på tværs af Guds plan.

I Jesu fodspor kan alt ske, også alt som er det modsatte af ydre succes. Alligevel skal vi ikke læse disse vers, som om vi skulle *søge* døden, søge martyriet. Paulus, som bar mange kors og efter en gammel tradition selv led martyrdøden, viser ved flere lejligheder, at han ikke søger døden, men tværtimod søger at undgå den, samtidig med at han er villig til at lide alt for evangeliets skyld. Da han og Silas sidder i fængsel i Filippi, gør han på det bestemteste opmærksom på, at han er romersk statsborger, og at han bør behandles som sådan (Ap. G. 16,25-40). Og senere appellerer han sin sag til kejserens domstol (Ap. G. 25,9-12). Af al magt kæmper han for sit liv, samtidig med at han er villig til at gå den vej, som Jesus leder ham ind på.

Anderledes var det med Ignatius, som vi tidligere har citeret. I det brev til menigheden i Rom, som han skrev på vej til sit martyrium, beder han indtrængende om, at menigheden vil lade være med at bede Gud om at fri ham fra martyrdøden. For først gennem sit martyrium vil han for alvor blive Jesu discipel. Her synes martyrdøden at have fået en betoning, som det er svært at finde en parallel til i NT. Alligevel er det vanskeligt at kritisere Ignatius.

Selv om der kunne være grund til det, kommer en kritik let til at klinge hul. I hvert fald er det næppe vor fare, at *vi* søger døden for evangeliets skyld. Tværtimod er der hos os adskillige eksempler på, hvor ofte vi kompromitterer evangeliet og fornægter den korsfæstede, dersom vi kan opnå nogle fordele i vores liv.

Det kors, som lægges på én kristen, kan være meget forskelligt fra det, som lægges på en anden. NT laver ikke en liste, ud fra hvilken *vi* kan bedømme, om det er et stort eller lille kors, som vi skal tage op. For Gud er kors kors, selv om de for os kan se meget forskellige ud.

Hvis man imidlertid skal forsøge på at finde en fællesnævner for vort kors, hjælpes vi på vej, når vi ser på Jesu kors. Han tjente menneskeheden i svaghed. Troen ser sejren i Jesu nederlag på sit kors. Under hån, spot og trængsler bevidnede han, at han var sendt fra Gud. Under samme forhold bevidner også vi, at sejren for os er det liv, som han skænker. Som Jesu lidelse ikke først begynder på korset, hører korset for den kristne med helt fra troens begyndelse.

Når trængsler, hån, spot eller forfølgelser kommer, når mennesker bare har overbærende skuldertræk til overs for os, når kors lægges på de kristne, skal de ifølge NT ikke sætte sig hen og ynke sig selv. Heller ikke pibe! Paulus, den stærkt prøvede apo-

stel, siger af og til noget, der ligefrem kan få det til at gibbe i en:

»Thi af nåde blev det jer givet for Kristi skyld - ikke blot at tro på ham, men også at lide for hans skyld, idet I kæmper den samme kamp, som I før så mig stå i og nu hører, at jeg fremdeles står i« (Fil. 1, 29-30).

Det er som Paulus siger: Nu er vi langt om længe kommet så langt, at I ser, at det er *af nåde* - helt gratis - at I får lov til at tro. Men hør nu! Det er også *af nåde*, at I får lov til at lide - bære kors - for Kristi skyld!

Ikke underligt hvis det har svimlet for en og anden i menigheden i Filippi. Først når Kristus-lidelserne er forstået sådan, er de sat i det rigtige perspektiv. Også det er *af nåde*.

Første Peters-brev er i denne sammenhæng et helt studium værd, det brev, som er blevet kaldt lidelsernes evangelium. Her lyder det:

»I elskede, I skal ikke undre jer over den ildprøve, I gennemgår, som om det var noget mærkeligt, der hændte jer. Nej, jo mere I får del i Kristuslidelser, des mere skal I glæde jer og fryde jer, når hans herlighed åbenbares. Hvis I hånes for Kristi skyld, er I salige; thi herlighedens Ånd, Guds Ånd, hviler over jer« (1. Pet. 4, 12-14).

Peter er imidlertid klar over, at der lurer en fare, når man taler så stærkt, som han gør, om Kristus-lidelser. Han forudser, at korsets folk vil kalde *af* hån og modstand for en Kristus-lidelse, selv om den skyldes andre årsager. Derfor fortsætter han:

»Det må jo ikke ske, at nogen af jer lider som en morder, som en tyv, som en forbryder eller som en angiver; men lider han, fordi han er en kristen, så skal han ikke skamme sig, men ved dette navn gøre Gud ære« (1. Pet. 4,15-16).

Ikke al modstand og foragt har sin årsag i, at vi er kristne. Det kan ganske enkelt skyldes, at vi lever, som om vi slet ikke er kristne. I så fald kan vi sammenlignes med alle de andre kristne, som op gennem tiderne har bygget på muren, der skjuler Jesu kors.

Men lider den kristne, *fordi* han er en kristen - repræsenterer Kristus - og lever i efterfølgelse af den korsfæstede, så skal han ikke skamme sig. For som Jesus havde sin Via Dolorosa, har den sande kristne også sin.

Ikke blot finder reaktionen mod Jesus sin parallel i reaktionen mod de kristne. Den korsfæstede er også *model* for den kristne på andre måder. I NT tegnes Jesus, som er *forsoneren*, også som *forbillede* for de kristne.

Dette bliver endda gjort på en meget stærk måde. I nøje sammenhæng med sin egen tjeneste som forsoner, taler Jesus om disciplenes fortjeneste. Som Jesus tjente, skal de tjene. Derfor er der noget, der halter, dersom man kun taler om Jesus som forsoneren uden at tale om ham som forbillede, eller omvendt taler om ham som forbillede uden at tale om ham som forsoneren.

Efter den anden lidelsesforudsigelse hører vi om, at disciplene indbyrdes drøfter, hvem af dem, der er den største. Endnu har disciplene ikke fattet indholdet hverken af Jesu tjeneste eller deres egen tjeneste. Jesus må fortælle dem, at den største er alles tjener (Mark. 8,33-35).

Efter den tredje lidelsesforudsigelse møder vi samme misforståelser. De to Zebedæus-sønner, Jakob og Johannes, leder Jesus om de bedste pladser i hans rige. Igen må Jesus fortælle dem, at den »store« skal være *alles tjener* (Mark. 10,43).

Hvor lidt *de* dog havde fattet! Og hvor lidt *vi* dog har fattet, vi, som oftere følger i disciplenes fodspor end i Jesu fodspor.

I Filipper-brevet, andet kapitel, er der et godt eksempel på, at Jesus er de kristnes model. Fra vers 6 findes en mægtig såkaldt kristologisk hymne. I skildringen af Jesus møder vi nogle store guddommelige linjer. Den første linje går fra Himmelen til jorden og når sit nulpunkt i Jesu død, »*ja, døden på et kors*«. - Dette nulpunkt er samtidig højdepunktet for Guds kærlighed til os. Den anden linje bevæger sig fra jorden til Himmelen, hvor Jesus nu er Herre. Selv om ikke alle nu anerkender ham som Herre, skal ethvert menneske dog en gang komme til at bekende dette.

I denne hymne tales der om Jesus. Alligevel skal vi ikke overse sammenhængen. I den tales der nem-

lig om os: »Lad det samme sindelag være i jer, som var i Kristus Jesus.« - Den korsfæstedes sindelag, skal være korsets folks sindelag. Hans kærlighed skal være deres. Han så ikke på sit eget. Han gav afkald. Sådan skal det også være med dem.

Eller som kun Johannes kan sige det:

»Derved har vi lært kærligheden at kende, at Han (Jesus) satte sit liv til for os; så er også vi skyldige at sætte livet til for brødrene« (1. Joh. 3,16).

Eller Peter - endnu en gang:

»Thi hvad ros fortjener det, om I tålmodigt finder jer i at blive slået, når I forsynder jer? Men finder I jer i at lide, skønt I gør det gode, da er I under Guds nåde. Thi dertil blev I kaldet, fordi også Kristus led for jer og efterlod jer et forbillede, for at I skal gå i hans fodspor. Han, som ikke gjorde synd, og i hvis mund der ikke blev fundet svig«, han som ikke skældte igen, når han blev udskældt, ikke truede, når han led ondt, men overgav sin sag til ham, der dømmer retfærdigt, han, som selv bar vore synder på sit legeme op på korsets træ, for at vi, afdøde fra vore synder, skal leve for retfærdigheden, han, »ved hvis sår I fik lægedom« (1. Pet. 2,20-24).

Korsets folk vandrer i den korsfæstedes fodspor. Ikke for at fortjene sig livet med Gud, men for at den korsfæstede og opstandne derigennem kan tale til andre folk om sin tjeneste.

Korsets folk er det tilgivende folk, som ønsker at møde andre mennesker på den samme måde, som Jesus gjorde det.

Korsets folk vil bryde hul i muren, som står mellem Jesu kors og mennesker, bane vejen som en Johannes Døber, bryde barrikaderne ned.

Som den korsfæstede ville have med alle mennesker at gøre, vil korsets folk det også. Han mødte mennesker i kærlighed. Sådan gør også korsets folk det.

Som Jesus ikke var uberørt af den sørgelige kendsgerning, at så mange ignorerede ham eller misforstod ham, således er korsets folk heller ikke uberørt, »når mange vandrer som fjender af Kristi kors«. Dette kan korsets folk ikke bare konstatere koldt og nøgternt, men må sige det, som Paulus »med tårer« (Fil. 3,18).

Korsets folk rækker hånden ud til dem, der vandrer som fjender af Kristi kors, sådan som Jesus i kærlighed rakte sin hånd ud til sine fjender og til dem, der spottede ham.

Som dem, der selv lider nederlag, går korsets folk til andre, der også lider nederlag, og siger: vi lider begge nederlag, du og jeg, hver på sin måde, men lad os nu sammen gå til den korsfæstede, til Guds Søn, og begge få del i livet.

Korsets folk er altid inde i en proces, en renselsesproces. Altid er de på vej. I stadig kamp mod sig selv og måske også sin egen hedenske korstogsmentalitet. Er man styret af denne mentalitet, tænker man mere på sig selv end på den korsfæstede, kæmper mere for sig selv end for ham, mere for sin egen end for hans ære.

Som repræsentanter for den korsfæstede har kor-

sets folk altid noget at bringe til andre. *Korsets folk er det bekendende folk.* Korsets folk *bekender troen* på, at livet med Gud er at finde i den korsfæstede. Men korsets folk er også et bekendende folk på en anden måde. Altid må det *bekende sine egne synder.*

Også dette læres i den korsfæstedes fodspor.

11 Korset og friheden

Talen om frihed i forbindelse med korset klinger vel i de flestes øren som propagandistiske slagord. Selv om det lyder sådan, er udsagnet dog af den grund ikke mindre sandt. Ganske vist er den frihed, som findes i Kristus, af en anden art end alle andre former for frihed. For friheden i Kristus er først og sidst en bundethed til ham.

I den politiske frihedskamp kæmpes mod systemer eller personer, der har knægtet friheden for andre. Det er disse systemer eller personer, der er korrupte. Uanset hvor meget vi er på jagt efter friheden, kan vi over for Gud alligevel ikke sammenlignes med frihedskæmpere. Det er os, der er de korrupte, os der er tyrannerne, eller måske bedre: underlagt nogle tyranner.

Skønt vi undertiden kan føle stor lede under deres tyranni, føle at vi er i et fængsel, som vi ikke kan slippe ud af, har store dele af menneskeheden lært at leve under disse forhold. Ja, nogle gange er vi ligesom helt bjergtaget af tyrannerne og følger dem blindt.

Ud af tyranniet vil vi ikke, og vil vi det en gang imellem, kan vi det ikke. Lænkerne, der binder, er

for stærke. Som dem, der har gjort os ét med tyrannerne, kæmper vi imod den frihed, den korsfæstede kan skænke.

Det hører ganske enkelt med til vore livsvilkår som mennesker at være bundet. Ingen kan benægte, at vi er bundet til døden. Døden er imidlertid en konsekvens af synden, så den er vi hermed også bundet til. Uanset hvor mange resolutioner vi fremsætter, og hvor mange programmerklæringer vi laver imod synden og døden, er vi bundet til dem. Det kan ikke forandres, selv om vi stamper i gulvet eller knytter næven mod Himmelen.

Både i GT og NT findes andre ord, som ligger tæt op af ordet *at sætte i frihed*. Man kan tænke på ord som løse, forløse, udløse og genløse.

Med stærk hånd *udløser* Herren sit folk fra det ægyptiske trællehus, sådan som ordene lyder i 5. Mos. 7,8. I sin kærlighed *gør* Gud noget, handler. Hos profeten Esajas tales der stærkt om genløsningen:

»Frygt ikke, Jakob, du orm, Israel, du kryb! Jeg hjælper dig, lyder det fra Herren, din genløser er Israels Hellige« (Es. 41,14).

»Men nu, så siger Herren, som skabte dig, Jakob, danned dig, Israel: Frygt ikke, jeg genløser dig, jeg kalder dig ved navn, du er min!« (Es. 43,1).

»Så siger Herren, Israels konge, dets genløser, Hærskares Herre: Jeg er den første og den sidste, uden mig er der ingen Gud« (Es. 44,6).

I NT er forløsningen knyttet til Jesu person, ja til Jesu kors. Sin egen død omtaler han selv som en »løsesum«:

»Thi Menneskesønnen er ikke kommen for at lade sig tjene, men for selv at tjene og give sit liv som løsesum for mange« (Mark. 10,45).

Forløsningen koster noget. Forløseren betaler en pris. Prisen er Jesu eget liv. Dette er Paulus også inde på:

»I er jo købt og prisen betalt« (1. Kor. 6,20).

I grundteksten står der egentligt: *I er købt for en pris!* - Vi får altså ikke bare nogle gode tips af Jesus om, hvordan vi kan befries fra tyrannernes magt. Han skaffer selv forløsning - frihed - ved sit blod. Spørges der efter prisen, henvises vi til Golgatas kors. Al vor tale om frihed i Kristus bliver kun et slag i luften, dersom denne pris ikke klinger med. Vort liv som *de løskøbte* får også først den rigtige drejning ved dette. Det fylder en med en hellig undren - og tak.

Forløsningen skaber takkesang. Da den gamle profetinde Anna så det lille Jesusbarn, siges der om hende:

»Hun trådte til i samme stund og lovpriste Gud og talte om barnet til alle, som ventede Jerusalems forløsning« (Luk. 2,38).

Til de løskøbte, til dem som er købt for en pris, lyder det:

»Vær ikke menneskers trælle« (1. Kor. 7,23).

Denne opfordring kan anskues fra flere forskellige synsvinkler. Vi skal her begrænse os til en enkelt. Som mennesker, der er købt med Jesu blod - købt for en pris - er hver enkelt af os

- *løskøbt til at være sig selv*, og
- *løskøbt fra at være sig selv nok*.

Det kan ofte være svært at balancere mellem disse to sætninger. Skønt det er vanskeligt, skal vi dog ikke undlade at gøre det. Friheden-i-Kristus trues altid fra forskellige sider.

At vi er løskøbt *til at være os selv* betyder bl.a., at vi er frikøbt til ikke at være kopier af hinanden. Ethvert menneske er nemlig ikke en »småting«, men en personlighed for sig. Vi er skabt forskellige af Gud og løskøbes til at være de forskellige personligheder, vi er skabt som. Det betyder også, at vi ikke længere behøver at leve under den enorme byrde at skulle kopiere hinanden.

Når den korsfæstede og opstandne kommer til os, handler med os, former han os ikke som en keramiker, der har specialiseret sig i en masseproduktion af Skagen-fiskere. Han gør os til fiskere, menneskefiskere, der har lov til at være de personligheder, vi alle er. Her kan man jo bare tænke på evangelisterne, som i deres fortælling om Jesus har bibeholdt deres egen personlighed.

Naturligvis har vi lov at have vore idealer. Paulus siger da også til menighederne, at de skal ligne

ham. Men det at ligne i iver, i tro, i nidkærhed, betyder ikke, at vi nødvendigvis skal kopiere på det ydre plan.

Som kristne kan vi have forskellig smag på mange områder. Vi kan glæde os over den andens smag og ikke presse andre til at have samme smag. Når vi alligevel ofte kræver af andre, at de i alt skal ligne os, lægger vi kæmpebyrder på hinanden.

Sådanne byrder kan ikke andet end at skabe *forhutlede kristne*, og forhutlethed trives desværre hyppigt, fordi småting, man kan se forskelligt på, fejlagtigt er blevet bedømt som store ting.

Friheden-i-Kristus udsletter ikke individualiteten. Når *vi* gør det eller forsøger på at gøre det, skal vi i det mindste ikke gøre det i hans navn.

Nu kan alt naturligvis misforstås. Det, vi her har sagt, kan benyttes til en hedensk individualisme, som også er fremmed for Kristi kors, og som også skaber forhutlede kristne, fordi også det bliver en byrde, der skal bæres. En sådan hedensk individualisme for individualismens egen skyld er vi også frikøbt fra.

Hvert enkelt menneske er skabt som noget specielt. Når Kristus arbejder med os, bliver vi ikke til robotter eller maskiner. Når vi bindes til ham, kan vi være os selv. Men aldrig kan vi være os selv nok.

Bundetheden til ham gør det umuligt, at vi kan være os selv *nok*. I bundethed til ham lærer vi at

være os selv, vi lærer at være de mennesker, som vi er skabt til. Vi forbindes med Gud ved at knyttes til ham i troen, samtidig med at vi bindes til vore medmenneskers skæbne. Det store ord i denne forbindelse er *tjeneste*.

Frihedens bundethed til Jesus er en frihed til at tjene, ikke for at fortjene sig livet, men fordi livet nu er begyndt - på nyt og med en helt ny dimension.

I dette liv er vi kommet ind under en ny autoritet, livets og kærlighedens autoritet. Bundetheden til synden og døden er nu afløst af bundetheden til den korsfæstede og opstandne, som netop besejrede synden og døden - for os.

Selv om det kan skabe forkerte tanker, er f.eks. Paulus ikke bange for at kalde sig selv Jesu Kristi *træl*, Jesu Kristi *tjener*, Jesu Kristi *slave*. Han er klar over, at det simpelthen ikke går an at leve et menneskeliv uden at være bundet, uden at være under en autoritet, uden at tjene nogen.

Efter at han har lært Jesus at kende som den korsfæstede og opstandne frelser, har han lært at spørge efter hans vilje.

Jesus gjorde Guds vilje for at sætte dødsmærkede mennesker i frihed. Paulus spørger nu efter Herrens vilje, for at andre mennesker lige som han selv kan møde livets Gud i den korsfæstede og opstandne.

Friheden-i-Kristus, det nye liv, hvor man er sig

selv uden at være sig selv nok, peger tilbage på korset og den tomme grav. Det nye liv fortæller, at Gud har gjort sig kendt i Jesus. I ham får vi også at vide, at der ligger en tjeneste rede for os.

»Thi ingen af os lever for sig selv, og ingen dør for sig selv; thi når vi lever, lever vi for Herren, og når vi dør, dør vi for Herren; vi hører altså Herren til, hvad enten vi lever eller dør. Derfor var det jo, Kristus døde og blev levende, for at han skulle blive Herre både over døde og levende« (Rom. 14,7-9).

12 Ja, jeg tror på korsets gåde

Aldrig bliver man færdig med korsets gåde. Korset med den korsfæstede, og det tomme kors, som den korsfæstede er taget ned fra, bliver ved med at tale. Begge dele taler om Guds store kærlighed. Begge dele taler om et mysterium, jeg ikke fuldt ud kan trænge ind i og alligevel ikke kan leve foruden. Og jo mere man forsøger at trænge ind i dette mysterium, desto mere går det uforklarligt store op for en.

Andre kalder det idioti, dårskab og galskab. Paulus kalder ordet om korset en kraft for dem, som frelses. Nogle ser kun galskaben i Guds dårskab; kristne ser visdommen i Guds dårskab. Nogle ser kun svagheden i korsets nederlag. Kristne ser kærlighedens sejr i Guds svaghed.

»Thi Guds dårskab er visere end menneskene, og Guds svaghed er stærkere end menneskene« (1. Kor. 1,25).

Jeg erklærer korsets ord for galskab, hvis jeg lever mit liv uden at klynge mig til det. Jeg erklærer det for et godt iscenesat skuespil, hvis jeg lever mit liv, som om korset ikke betyder noget. Uanset hvor sympatisk indstillet jeg end kan være over for det kristne budskab, spotter jeg alligevel Guds kærlighed, dersom denne kærlighed fra korset ikke gør sin virkning i mig.

Og når jeg klynger mig til korsets ord, så véd jeg en ting sikkert: At netop jeg tror på korsets mysterium, skyldes ikke mig selv. Jeg er ikke sammensat på en særlig måde, som gør mig mere modtagelig for korsets evangelium end andre. Intet menneske er mere disponeret for dette end andre.

Som den, der er kommet til tro på korsets gåde, er man den første til at bekende, at ens hjerte var hårdt som granit.

Nogle mægtige klipper skulle først væltes til side.

Nogle isbjerge skulle først smeltes.

I en af vore skønneste passionssalmer kommer dette netop til udtryk. Underet er sket, så man kan istemme bekendelsen, at man tror på korsets gåde - og mysteriet er bibeholdt:

*»Dog jeg tror: af dine vunder
væld udsprang til stort vidunder,
mægtigt til hver sten at vælte,
til isbjerge selv at smelte,
til at tvætte hjertet rent!*

*Derfor beder jeg med tårer:
Led den ind i mine årer;
floden, som kan klipper vælte,
floden, som kan isbjerg smelte,
som kan blodskyld tvætte af!*

*Du, som har dig selv mig givet,
lad i dig mig elske livet,
så for dig kun hjertet banker,
så kun du i mine tanker
er den dybe sammenhæng!*

*Skønt jeg må som blomsten visne,
skønt min hånd og barm må isne,
du, jeg tror, kan det så mage,
at jeg døden ej skal smage,
du betalte syndens sold!*

*Ja, jeg tror på korsets gåde,
gør det, frelser, af din nåde.
Stå mig bi, når fjenden frister!
ræk mig hånd, når øjet brister!
Sig: Vi går til Paradis!«
(Hil dig, frelser og forsoner! DDS 167).*

Klipperne er nu væltet, isbjergene er smeltet, underet er sket og en undren er født.

Og mens vi som korsets folk følger i den korsfæstede fodspor, bryder vi hul i muren, fjerner sten i den tykke mur, som skjuler Kristi kors for andre.